

Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті
Казахский национальный педагогический университет имени Абая
Abai Kazakh National Pedagogical University

ХАБАРШЫ

«Педагогика ғылымдары» сериясы
Серия «Педагогические науки»
Series «Pedagogical sciences»
№3(83)

Абай атындағы
Қазақ ұлттық педагогикалық
университеті

ХАБАРШЫ

«Педагогика ғылымдары» сериясы,
№3(83), 2024 ж.

Шығару жиілігі – жылына 4 нөмір.
2001 ж. бастап шығады

Бас редактор
п.ғ.д., профессор –
Қ.Қ. Жампеисова

Ғылыми редактор –
п.ғ.к., профессор
Ш.Ж. Колумбаева

Жауапты хатшы – п.ғ.к. доцент
Б.А. Княсова

Техникалық хатшы –
А.С. Косшыгулова

Редакция алқасы:

Н.Н. Хан – п.ғ.д., профессор
Абай атындағы ҚазҰПУ

С.А. Ұзақбаева – п.ғ.д., профессор
Абылайхан атындағы ҚазХКӘТУ

А.Е. Жумабаева – п.ғ.д., профессор
Абай атындағы ҚазҰПУ

З.А. Мовкебаева – п.ғ.д., профессор
Абай атындағы ҚазҰПУ

Г.С. Саудабаева – п.ғ.д.,
қауымд. профессор

Абай атындағы ҚазҰПУ

А.Е. Берикханова – п.ғ.к., профессор
Абай атындағы ҚазҰПУ

Б.Е. Букабаева – ф.ғ.к., доцент
Қ.Сәтбаев атындағы ҚазҰТУ

Ю.Б. Дроботенко – п.ғ.д., доцент
Ресей, Омск

В.П. Тарантей – п.ғ.д., профессор
Беларусь, Гродно

И.Колева – доктор, профессор, «Әулие
Климент Охридски» София
университет, Болгария София

Турхан Четин – PhD докторы, доцент
Гази университет, Түркия, Анкара

© Абай атындағы Қазақ ұлттық
педагогикалық университеті, 2024

Қазақстан Республикасының
мәдениет және ақпарат министрлігінде
2009 жылы мамырдың 8-де тіркелген
№10104-Ж

Басуға 25.09.2024 қол қойылды.

Көлемі 52.00 е.б.т.

Пішімі 60x84 1/8. Тапсырыс 214 .

050010, Алматы қаласы,
Достық даңғылы, 13
Абай атындағы ҚазҰПУ

Абай атындағы Қазақ ұлттық
педагогикалық университеті «Ұлағат»
баспасының баспаханасында басылды

М А З М Ұ Н Ы
С О Д Е Р Ж А Н И Е
C O N T E N T

ПЕДАГОГИКА ҒЫЛЫМЫНЫҢ
ТАРИХЫ ЖӘНЕ ЗАМАНАУИ
БІЛІМ БЕРУ МЕН ҰЛТТЫҚ ТӘРБИЕНІҢ
ӘДІСНАМАЛЫҚ МӘСЕЛЕЛЕРІ

ИСТОРИЯ И СОВРЕМЕННАЯ МЕТОДОЛОГИЯ
ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ НАУКИ, ОБРАЗОВАНИЯ И
НАЦИОНАЛЬНОГО ВОСПИТАНИЯ

Sarsenbayeva A., Mukhamejanova D., Kuchumova G., Zhaksybay M. Research-oriented teacher education in Kazakhstan: policy documents and literature analysis.....	5
Альситова А.Б., Жазықова М.К., Вахидова Л.В. Креативті білім беру ортасы: құрамдас бөлімдері мен сипаттамалары.....	15
Сабырханова Л.Ш., Жайдакбаева Л.К. Мета-анализ выполненных диссертаций с помощью программы Scratch в Турции.....	25
Байяр А., Кереева О.Ж., Егенисова А.К. Проблемы профессиональной адаптации начинающих педагогов общеобразовательных школ в Казахстане.....	37
Абсатова М.А., Нурланов Ш.Н., Управленческие компетенции современного директора школы.....	48
Канаева Л.С., Нарожная В.Д., Дилдабекова А.К. Этнокультурные особенности невербального общения в русском и английском языковых контекстах: образовательные подходы....	61
Uzakbaeva S., Itemirova A., Karmenbaeva Zh., Bisenbaeva Zh. Peculiarities of communicative leadership competence.....	71
Туктасинова А.А., Бакирова К.Ш. Учебно-методические пособия и CLIL: анализ пособий согласно критериям.....	81
Daurenbek S., Ivatov S., Abuov Zh. Main stages of the language test development process and validation analysis methods: the case of Gazi Tömer.....	92
Сыздықбаева А., Саржанова Г., Книсарина М. Факторы личностного развития и психологического благополучия в среднем образовании: концептуальный анализ и кластеризация..	102
Primkulova D., Zhusupova Zh., Yerzhanova G. Pedagogical support of parents in remote time: strategies and methods.....	110

ЖОҒАРЫ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРНЫНАН КЕЙІНГІ
БІЛІМ: МӘСЕЛЕЛЕР, ЖАҢАШЫЛДЫҚ, ДАМУ
БОЛАШАҒЫ

ВУЗОВСКОЕ И ПОСЛЕВУЗОВСКОЕ
ОБРАЗОВАНИЕ: ПРОБЛЕМЫ,
ИННОВАЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ

Берикханова А.Е., Сапарғалиева Б.О., Сарсенбаева Л.О., Ибраимова Ж.К. Action Research теориясы мен үздік тәжірибелерінің диссеминациясы ЖОО оқытушыларының зерттеу белсенділігін арттырудың негізі ретінде.....	123
Sailaubay A., Myrzakhmetova N., Tunçel Mehmet Integration of education and scientific research in an educational institution.....	136
Yermakhanov B., Daniyarov T., Sabdenbekov E. The role of a healthy lifestyle in modern national education	146

<p>Казахский национальный педагогический университет имени Абая</p>	<p>Шавалиева З.Ш., Сатынская А.К., Утилова А.М., Шакенова Т.Ж. Педагогикалық қызметті жүзеге асыруға тұрақты мотивация болашақ педагогтардың кәсіби икемділігінің құрамдас бөлігі ретінде..... 156</p>
<p>ВЕСТНИК</p>	<p>Бузаубакова К.Д., Беделбаева А.Е. Болашақ педагогтердің цифрлы құзыреттіліктерін қалыптастыру қажеттілігі..... 169</p>
<p>Серия «Педагогические науки», №3(83), 2024 г.</p>	<p>Хабиева Д.Г., Жумабаева А.Е. Білім беру ресурстары арқылы болашақ педагогтерді кәсіби іс-әрекетке даярлау мүмкіндіктері..... 177</p>
<p>Периодичность – 4 номера в год. Выходит с 2001 года.</p>	<p>Ыбыраимжанов К.Т., Фейзулдаева С.А., Бакеева Ф.С. Болашақ бастауыш сынып мұғалімдерінің зерттеушілік құзыреттіліктері арқылы шығармашылық қабілеттерін дамытудың құрылымдық-мазмұндық ерекшеліктері..... 188</p>
<p>Главный редактор: д.п.н., проф. Жампеисова К.К.</p>	<p>Osmanbekova M., Ryskulbekova A., Iskakova I., Kara A. Training of future specialists for the use of stem laboratories in primary education..... 210</p>
<p>Научный редактор: к.п.н., профессор Колумбаева Ш.Ж.</p>	<p>Мовкебаева З.А., Дүзелбаева А.Б., Хамитова Д.С. Болашақ арнайы педагогтердің инклюзивті жағдайда жұмыс істеуге дайындығын бағалау..... 222</p>
<p>Ответственный секретарь: к.п.н., доцент Киясова Б.А.</p>	<p>Zhankushkov B., Onlanbekkyzy G., Serzhankyzy Zh. Electronic resources as a means of forming the digital competence of future primary school teachers..... 230</p>
<p>Технический секретарь: Косшыгулова А.С.</p>	<p>Sovetkanova D., Assilbayeva R., Dzumagaliev A. Upgrade of professional skills of university teachers based on micro-qualification..... 236</p>
<p>Редакционная коллегия: Хан Н.Н. – д.п.н., профессор КазНПУ имени Абая</p>	<p>Arkhipova N., Abeltayeva Zh. Possibilities of problem-based learning in the practice of higher music education..... 246</p>
<p>Узақбаева С.А. – д.п.н., профессор КазУМОиМЯ имени Абылай хана</p>	<p>Әлжанов Ғ.М. Көркем білім беру мамандығы студенттерінің рухани дүниетанымын этнодизайн негізінде қалыптастыру моделі..... 254</p>
<p>Жумабаева А.Е. – д.п.н., профессор КазНПУ имени Абая</p>	<p>ОРТА ЖӘНЕ ОРТА БІЛІМНЕН КЕЙІНГІ БІЛІМ БЕРУ: ОҚЫТУ МЕН ТӘРБИЕЛЕУДІҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ</p>
<p>Мовкебаева З.А. – д.п.н., профессор КазНПУ имени Абая</p>	<p>СРЕДНЕЕ И ПОСЛЕСРЕДНЕЕ ОБРАЗОВАНИЕ: АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ОБУЧЕНИЯ И ВОСПИТАНИЯ</p>
<p>Саудабаева Г.С. – д.п.н., асс.профессор КазНПУ имени Абая</p>	<p>Төлеген Ә.А., Жанбеков Х.Н., Балахметова Г.К. Мектеп географиясын оқытудағы экологиялық білім берудің әлемдік тәжірибесін салыстырмалы талдау..... 268</p>
<p>Берикханова А.Е. – к.п.н., профессор КазНПУ имени Абая</p>	<p>Atasoy E., Avgusthanova G., Zhensikbayeva N., Aitkozhina S., Maulenova N. Formation of scientific research and project activities among students of grades 6 in geography lessons 281</p>
<p>Букабаева Б.Е. – к.ф.н., доцент КазНТУ имени К. Сатпаева</p>	<p>Mussina A., Baitasheva G., Gorbulichева E., Kongyrova Zh. Elective course as a means of assessing the motivation of the 9th grade students to study the environment 293</p>
<p>Дроботенко Ю.Б. – д.п.н., доцент (Россия, Омск)</p>	<p>Асылбекова М.П., Утемисова Г.У., Алимбекова А.А. Взаимосвязь между стратегиями противодействия кибербуллингу и уровнем незащищенности у подростков..... 302</p>
<p>Тарантей В.П. – д.п.н., профессор (Беларусь, Гродно)</p>	<p>Klychniyazova G. Pedagogical strategies for enhancing pronunciation and cultural identity through text-based approaches..... 315</p>
<p>Колева И. – доктор, профессор (Болгария, София)</p>	<p>Попандопуло А.С., Тулекова Г.М., Антикеева С.К. Дене шынықтыру сабақтарында мектеп оқушыларының метакогнитивтік қабілеттерінің дамуын зерттеу..... 324</p>
<p>Турхан Четин – PhD доктор, доцент (Анкара, Турция)</p>	<p>Zavalko N., Radchenko N., Sakharieva S., Yespolova G. Development of relationships of students' social roles and educational tasks for their development..... 335</p>
<p>© Казахский национальный педагогический университет имени Абая, 2024</p>	
<p>Зарегистрировано в Министерстве культуры и информации Республики Казахстан 8 мая 2009 г. №10104-Ж</p>	
<p>Подписано в печать 25.09.2024 Формат 60x84 1/8. Объем 52.00 уч.-изд.л. Заказ 214.</p>	
<p>050010, г. Алматы, пр. Достык, 13. КазНПУ им. Абая</p>	
<p>Издательство «Ұлағат» Казахского национального педагогического университета им. Абая</p>	

Abai Kazakh National Pedagogical
University

BULLETIN
Of Pedagogical sciences
№3(83), 2024 y.

Periodicity: Four issues per year
Since 2001

EDITOR-IN-CHIEF:

Doctor of pedagogical sciences, professor –
K.K. Zhampeisova

Scientific editor:

Candidate of pedagogical sciences, professor –
Sh.Zh. Kolumbayeva

Executive Secretary:

Candidate of pedagogical sciences
Kiyassova B.A.

Technical Secretary: Koshygulova A.S.

Editorial team:

Doctor of pedagogical sciences, professor –
**Han N.N. Abai Kazakh National Pedagogical
University,**

Doctor of pedagogical sciences, professor –
Uzakbayeva S.A.

Kazakh Ablai khan University of International,
Relations and World Languages,

Doctor of pedagogical sciences, professor –
Zumabayeva A.

Abai Kazakh National Pedagogical University,
Doctor of pedagogical sciences, professor –

Movkebayeva Z.

Abai Kazakh National Pedagogical University,
Doctor of pedagogical sciences, Associate

professor – **Saudabayeva G.S.**

Abai Kazakh National Pedagogical University,
Candidate of pedagogical sciences, professor –

Berikhanova A.E.

Abai Kazakh National Pedagogical University,
Candidate of philological sciences, docent –

Bukabayeva B.E. K.I. Saibayev KazNRTU,

Doctor of pedagogical sciences, professor –

Drobotenko Y.B. Russia,

Candidat psychology, of pedagogical sciences –

Колева И. Bulgaria,

Doctor of pedagogical sciences, professor –

Tarantey V.P. Belarus,

Doctor, professor –

Doctor PhD – **Turhan Çetin Turkey**

© **Kazakh national pedagogical university
after Abai, 2024**

The journal is registered by the

Ministry of Culture and Information RK

8 May 2009. N10107 – Ж

Signed to print 25.09.2024 Format 60x84 1/8.

Volume 52.00 – ubl.literature.

Order 214.

050010, Almaty, Dostyk ave., 13.

KazNPU after Abai

Publishing house «Ulagat»

Abai Kazakh National Pedagogical University

**МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ, БАСТАУЫШ БІЛІМ БЕРУ,
АРНАЙЫ ЖӘНЕ ҚОСЫМША БІЛІМ БЕРУ
МӘСЕЛЕЛЕРІ**

**ПРОБЛЕМЫ ДОШКОЛЬНОГО И НАЧАЛЬНОГО,
СПЕЦИАЛЬНОГО И ДОПОЛНИТЕЛЬНОГО
ОБРАЗОВАНИЯ**

Мусабалинова А.А., Полат Ф., Жолдасова К.К. Профиль инклюзивного класса: культурная валидация оценочного инструмента и его применимость в контексте дошкольного образования в Казахстане.....	348
Дуйсенова М.М., Айнабекова Т.А., Абрамова Г.И., Мышбаева Г.М. Цифрлық білім беруде бастауыш сынып оқушыларына геймификация әдісі арқылы ағылшын тілін меңгерту.....	364
Сейсова А. Б. , Хамзина Ш.Ш. , Муканова Р. Ж. Применение проблемного подхода при формировании функциональной грамотности в специализированных школах.....	381
Балгимбеков Ш.А., Күшназарова К.Е., Қадырбеков Р.Б., Әмитова Ж.Т. Есту қабілетінің бұзылыстары бар балалардың бейімдік дене шынықтыруын педагогикалық-ұйымдастыру ерекшеліктері.....	390
Біздің авторлар.....	402
Наши авторы.....	407
Our autors.....	412

Абай атындағы ҚазҰПУ-дың Хабаршы журналының «Педагогика ғылымдары» сериясы Ғылыми еңбектің негізгі нәтижелерін жариялау үшін Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі Білім және ғылым саласында сапаны қамтамасыз ету комитеті ұсынатын ғылыми басылымдар тізбесіне енгізілді (2021 жылы 28 қаңтардағы №52 бұйрығына 1-қосымша №568 бұйрығы).

Вестник КазНПУ им. Абая, серия «Педагогические науки» внесен в перечень изданий для публикации основных результатов научной деятельности по педагогическим наукам рекомендуемых Комитетом по обеспечению качества в сфере образования и науки Министерства образования и науки Республики Казахстан (дополнение к приказу №52 от 28 января 2021 г. №568)

7. Kang M. A., Cavanagh M. S. Classroom Ready? Pre-Service Teachers' Self-Efficacy for Their First Professional Experience Placement // *Australian Journal of Teacher Education*. – 2018. – Vol. 43 (7). – P. 134–151. DOI: <http://dx.doi.org/10.14221/ajte.2018v43n7.8>
8. Keller M. M., Chang M. L., Becker E. S., Goetz M., Frenzel A. C. Teachers' emotional experiences and exhaustion as predictors of emotional labor in the classroom: an experience sampling study // *Frontiers in Psychology*. – 2014. – Vol. 5. – P. 1442. DOI: <http://dx.doi.org/10.3389/fpsyg.2014.01442>
9. Kunter M., Klusmann U., Baumert J., Richter D., Voss T., Hachfeld A. Professional Competence of Teachers: Effects on Instructional Quality and Student Development // *Journal of Educational Psychology*. – 2013. – Vol. 105 (3). – P. 805–820. DOI: <http://dx.doi.org/10.1037/a0032583>
10. Lee M., Pekrun R., Taxer J., Schutz P., Vogl E., Xie X. Teachers' emotions and emotion management: integrating emotion regulation theory with emotional labor research // *Social psychology of education*. – 2016. – Vol. 19 (4). – P. 843–863. DOI: <http://dx.doi.org/10.1007/s11218-016-9359-5>
11. Martin M. M., Rubin R. B. A new measure of cognitive flexibility. *Psychological reports*. – 1995. – Vol. 76 (2). – P. 623–626. DOI: <http://dx.doi.org/10.2466/pr0.1995.76.2.623>
12. Mohammadi M., Ahmadipour N., Kouhdasht R. N., Bordbar N. Flexibility of Iranian Teachers Teaching Methods and High School Students' Gains // *Modern Applied Science*. – 2016. – Vol. 10 (10). – P. 48–54. DOI: <http://dx.doi.org/10.5539/mas.v10n10p48>
13. Savchenkov A. V. Aspects of Formation of Teachers Professional Stability // *The European Proceedings of Social & Behavioural Sciences*. – 2019. – Vol. 80. – P. 702–710. DOI: <http://dx.doi.org/10.15405/epsbs.2019.09.02.80>
14. Serkan D., Doğanay A. The effects of multiple-pedagogical agents on learners' academic success, motivation, and cognitive load // *Computers & Education*. – 2017. – Vol. 111. – P. 74–100. DOI: <http://dx.doi.org/10.1016/j.compedu.2017.04.005>
15. Tohidi H., Tmohaidi M. The effects of motivation in education // *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. – 2012. – Vol. 31. – P. 820–824. DOI: <http://dx.doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.12.148>
16. Velthuis C., Fisser P., Pieters J. Teacher training and pre-service primary teachers' self-efficacy for science teaching // *Journal of Science Teacher Education*. – Vol. 25. – P. 445–464. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10972-013-9363-y>
17. Voss T., Wagner W., Klusmann U., Trautwein U., Kunter M. Changes in beginning teachers' classroom management knowledge and emotional exhaustion during the induction phase // *Contemporary educational psychology*. – 2017. – Vol. 51. – P. 170–184. DOI: <http://dx.doi.org/10.1016/j.cedpsych.2017.08.002>
18. Wong V., Ruble L., Yu Y., McGrew J. Too Stressed to Teach? Teaching Quality, Student Engagement, and IEP Outcomes // *Exceptional children*. – 2017. – Vol. 83 (4). – P. 412–427. DOI: <http://dx.doi.org/10.1177/0014402917690729>
19. Bajbakov A. M., Chudina E. E. Razvitie motivatsii uchebno-poznavatelnoj deyatel'nosti budushchikh pedagogov v usloviyakh tselostnogo uchebno-vospitatelnogo protsesssa // *Izvestiya Volgogradskogo gosudarstvennogo pedagogicheskogo universiteta*. – 2017. – № 3. – S. 65–68. URL: <https://elibrary.ru/item.asp?id=28998261>
20. Derkach A. A. Optimizatsiya lichnostno-professionalnogo razvitiya studentov na osnove akmeologicheskogo potentsiala professionalnykh distsiplin // *Akmeologiya*. – 2014. – № 1–2. – S. 15–17. URL: <https://elibrary.ru/item.asp?id=22632006>
21. Kornilova T. V. Printsip neopredelennosti v psikhologii vybora i riska // *Psikhologicheskie issledovaniya*. – 2015. – T. 8, № 40. – S. 3. URL: <https://elibrary.ru/item.asp?id=23593080>
22. Mitina L. M. Psikhologiya lichnostno-professionalnogo razvitiya sub"ektov obrazovaniya: monografiya. – SPb., 2014. – 376 s. URL: <https://elibrary.ru/item.asp?id=26764907>
23. Todysheva T. YU. Lichnostnaya gibkost v professionalnoj deyatel'nosti // *Vestnik Buryatskogo gosudarstvennogo universiteta*. – 2010. – № 5. – S. 84–88. URL: <https://elibrary.ru/item.asp?id=15165284>

К.Д.Бузаубакова,¹ А.Е.Беделбаева^{2*}

¹ М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті, Тараз қ., Қазақстан

² І.Жансүгіров атындағы Жетісу университеті, Талдықорған қ., Қазақстан

БОЛАШАҚ ПЕДАГОГТЕРДІҢ ЦИФРЛЫ ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТЕРІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ҚАЖЕТТІЛІГІ

Аңдатпа

Мақала болашақ педагогтердің цифрлы құзыреттіліктерін қалыптастыру қажеттілігін негіздеуге арналған. Авторлар болашақ педагогтердің цифрлы құзыреттілігінің теориялық аспектілерін зерттеп, орта білім беру жүйесінің мұғалімдерін даярлауда цифрлы технологияларды қолдану жағдайына сауалнама жүргізді. Болашақ педагогтердің цифрлы құзыреттіліктерін зерттеу мақсатында жүргізілген сауалнама нәтижесінде олардың цифрлы құзыреттіліктерін дамытуға қажеттіліктің жоғары деңгейі анықталды. Респонденттердің пікірлері негізінде педагогтердің цифрлы құзыреттіліктерін қалыптастыру бойынша ұсыныстар әзірленді. Заманауи педагог қолда бар цифрлық технологияларды, әртүрлі мәтіндік және графикалық редакторларды, ақпаратты өңдеу құралдарын, электронды презентациялар жасау үшін бағдарламаларды тиімді қолдананып, сонымен қатар жаңа технологияларды игеріп, өзін-өзі жетілдіруге және өзінің цифрлық сауаттылығы мен қажетті цифрлық дағдыларын дамытуға ерекше мән беруі керек деп ой қорытылған. Зерттеу ғылыми жоба мақсаттарын жүзеге асыру шеңберінде Қазақстанның жоғары оқу орындарының бірлескен ортасында жүргізілді.

Түйін сөздер: педагогтерді даярлау, цифрлы құзыреттілік, цифрлы білім беру ортасы, білім беруді жаңғырту, оқытудың инновациялық технологиялары.

Бузаубакова К.Д.¹, Беделбаева А.Е.^{2*}

¹ Таразский региональный университет им М.Х.Дулами, г.Тараз, Казахстан

² Жетісуский университет им.И.Жансугурова, г.Талдықорған, Казахстан

НЕОБХОДИМОСТЬ ФОРМИРОВАНИЯ ЦИФРОВЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ

Аннотация

Статья посвящена обоснованию необходимости формирования цифровых компетенций будущих педагогов. Авторами изучены теоретические аспекты цифровой компетентности будущих педагогов и проведен опрос по использованию цифровых технологий в подготовке учителей в системе среднего образования. В результате анкетирования, проведенного с целью изучения цифровых компетенций будущих педагогов, определен высокий уровень потребности по развитию их цифровых компетенций. На основе мнений респондентов разработаны рекомендации по формированию цифровых компетенций педагогов. Авторами заключено, что современный учитель должен эффективно использовать доступные цифровые технологии, различные текстовые и графические редакторы, средства обработки информации, программы для создания электронных презентаций, а также изучать новые технологии, уделять особое внимание самосовершенствованию и развитию своей цифровой грамотности и необходимых цифровых навыков. Исследование проводилось в совместной образовательной среде высших учебных заведений Казахстана в рамках реализации целей научного проекта.

Ключевые слова: педагогическое образование, цифровая компетентность, цифровая образовательная среда, модернизация образования, инновационные технологии в образовании.

Buzaubakova K.,¹ Bedelbayeva A.^{2*}

¹ Taraz Regional University named after M.Kh.Dulaty, Taraz, Kazakhstan

² Zhetysu University named after I.Zhansugurov, Taldykorgan, Kazakhstan

NEED FOR FORMATION OF DIGITAL COMPETENCE OF FUTURE PEDAGOGIES

Abstract

The article is devoted to substantiating the necessity of forming digital competences of future teachers. The authors studied the theoretical aspects of the digital competence of future teachers and conducted a survey on the use of digital technologies in the training of teachers in the secondary education system. As a result of the survey conducted with the aim of studying the digital competences of future teachers, a high level of need for the development of their digital competences was determined. Recommendations for the formation of digital competences of teachers were developed based on the opinions of the respondents. The authors concluded that a modern teacher should effectively use available digital technologies, various text and graphic editors, information processing tools, programs for creating electronic presentations, as well as learn new technologies, pay special attention to self-improvement and development of their digital literacy and necessary digital skills. The research was carried out in the collaborative environment of higher educational institutions of Kazakhstan within the framework of the implementation of the goals of the scientific project.

Keywords: teacher training, digital competence, digital educational environment, modernization of education, innovative technologies of education.

Кіріспе. Қазіргі еңбек нарығы жоғары білікті кадрларды даярлау қажеттілігін туғызды, осыған байланысты білім беру кеңістігінде инновациялық технологияларды пайдалану өзектендірілуде. Бүгінгі таңда еңбек нарығы цифрлық технологиялармен жұмыс істей алатын түлектерді қажет етеді. Білім алушыға тек теориялық білім беріп қана қоймай, ақпараттық технологияларды жетік меңгерген, ақпаратты өз бетінше жинап, талдауға дағдыланған маман дайындау оқу орнының басты міндетінің бірі. Білім беру жүйесін цифрландыруға қатысты «цифрлы құзыреттілік» және «цифрлы дағдылар» ұғымдары жиі қолданылады. Цифрлы дағдылар жеке адамға сандық мазмұнды құруға және ортақ пайдалануға, жалпы оқуда, еңбекте және әлеуметтік қызметте өзін-өзі тиімді іске асыру үшін қарым-қатынас жасауға және мәселелерді шешуге мүмкіндік береді. Цифрлы дағдылар ақпаратқа қол жеткізу және басқару үшін цифрлы құрылғыларды, коммуникациялық құралдар мен желілерді пайдалануда тиісті білім мен дағдыларды пайдалануға негізделген [2, б.206]. Сондықтан мұғалімнің біліктілігін арттыру нәтижесінде олардың сандық дағдыларын қалыптастыру мұғалімнің оқыту, бақылау, түзету, бағалау, өзін-өзі дамыту сияқты іс-әрекетін тиімді жүзеге асыруға мүмкіндік береді, соның нәтижесінде оның кәсіби қызметі айтарлықтай жеңілдетіледі. Сонымен қатар, цифрлық және ақпараттық технологиялар арқылы ұйымдастырылған оқу үдерісі оқушылардың шығармашылық және сыни ойлау қабілетін қалыптастырып, дамытуға және білім сапасын арттыруға ықпал етеді. Дегенмен, бүгінгі таңда орта білім беру жүйесіндегі педагогтердің оқу үдерісінде цифрлық технологиялар мен оқытудың инновациялық әдістерін пайдалану тәжірибесі қалыптаспаған.

Зерттеудің мақсаты – болашақ педагогтерді даярлау үдерісінде мұғалімдерінің цифрлы дағдыларын қалыптастыру қажеттілігі мен мүмкіндіктерін зерттеу.

Зерттеу мақсатын орындау үшін келесі міндеттер шешілді:

- педагогтердің цифрлы сауаттылығы ұғымының теориялық аспектілерін зерттеу;
- жоғары оқу орнында мамандар даярлау барысында болашақ мұғалімдердің цифрлы оқыту технологияларын меңгеру жағдайлары мен қажеттілігін анықтау;
- орта мектептерде болашақ педагогикалық кадрларды даярлау процесінде цифрлы дағдыларды және цифрлы білім беру ортасын оқыту бойынша ұсыныстар әзірлеу.

Негізгі ережелер. ХХІ ғасырдың басынан бастап цифрлық технологиялардың қарқынды дамуы адамзат дамуының жаһандық үрдісіне айналды.

Үлкен деректер, виртуалды және толықтырылған шындық, бейімделу жүйелері, заттар интернеті, жасанды интеллект және ақпарат ғасырының өзге де мүмкіндіктері адамзат өмірінің барлық салаларындағы инновациялардың қарқынды дамуына ықпал етіп, әлеуметтік-экономикалық дамудың үлкен жаңа мүмкіндіктерін ашты. Жаңа буын технологияларын кеңінен енгізу, ақпарат көлемінің күн сайын ұлғаюы, робототехника және жабдықтар, басқару жүйелерінің айтарлықтай күрделілігі қазіргі әлемдегі білім берудің барлық буындары мен барлық деңгейлеріне қойылатын талаптарды мүлде жаңа сапа деңгейіне көтерді.

Бүгінгі таңда кез келген жоғары оқу орнында цифрлық білім беру ортасын қалыптастыру білім саласындағы мемлекеттік саясаттың басым бағыттарының біріне айналды. Білім беруді цифрландыру қарқыны заманауи шындықты есепке алуға мүмкіндік береді, мемлекеттің әлеуметтік-экономикалық дамуын қамтамасыз етеді, жаһандану талаптарына жауап береді және білім беру жүйесінің қалыптасуына ықпал етеді. Жаңа жағдайда Қазақстандағы педагогикалық білім беру жүйесін жаңарту талаптарының бірі – сандық біліктілігі бар мұғалімдерді даярлау болып табылады [1, б.5].

Материалдар мен әдістер. Зерттеу тапсырмалары бойынша жүргізілген тәжірибелік және эксперименттік жұмыстарды тиімді жүзеге асыру үшін ғылыми зерттеудің жалпы теориялық, эмпирикалық және статистикалық әдістері қолданылды.

Жүргізілген ғылыми зерттеу нәтижелерін өлшеу, анықтау және тіркеу үшін теориялық және эмпирикалық зерттеу әдістері қолданылды, атап айтқанда: абстракциялау, модельдеу, уақытты бақылау, педагогикалық жағдаяттарды талдау және синтездеу, әңгімелесу мен сұхбат, педагогикалық құжаттарды талдау және нәтижелерді бағалау, педагогикалық тәжірибені жалпылау, сауалнама, педагогикалық эксперимент, индукция, дедукция, педагогикалық талдау және т.б. зерттеу әдістері қолданылады. Зерттеу шеңберінде алынған мәліметтерді сұрыптау және өңдеу үшін статистикалық зерттеу әдістері қолданылды: деректерді таңдау және жинау, сапалық жіктеу, корреляциялық әдіс, факторлық талдау, математикалық және статистикалық әдістер, бағалау, сапалы диагностика және жүйелеу, топтау, синтездеу, бақылау, т.б.

Нәтижелер мен талқылау. Қазіргі уақытта ғылыми зерттеулерде цифрлы сауаттылықпен қатар цифрлы құзыреттілік және цифрлы дағдылар ұғымдары кездеседі. кейде бір-бірінің орнына қолданылады. Дегенмен, олардың әртүрлі мағыналары бар. АКТ құзыреттілігін неғұрлым сәйкес келетін «цифрлы құзыреттілік» терминімен ауыстыруға болады. Цифрлы сауаттылық көбінесе үш компоненттің қосындысы ретінде қарастырылады: тұтыну, сенімділік және құзыреттілік. Бұл цифрлы технологиялар мен ғаламдық интернет-ресурстарды қауіпсіз және тиімді пайдалану үшін қажетті білім мен дағдылардың жиынтығы. БҰҰ цифрлы сауаттылықты «ақпаратты қауіпсіз және тиісті түрде басқару, түсіну және біріктіру, ақпаратты бөлісу, бағалау және құру және оған экономикалық және әлеуметтік өмірге қатысу үшін цифрлық құрылғылар мен желілік технологиялар арқылы қол жеткізу қабілеті» деп анықтайды.

Көптеген ғылыми жұмыстарда әдетте екі термин қолданылады:

- 1) цифрлы дағдылар;
- 2) цифрлы құзыреттілік.

Цифрлы құзыреттілік формуласы келесідей: Цифрлы құзыреттілік = белсенділік мазмұны + білім мен дағдыларды жүйелеу + әрі қарай даму үшін мотивация және жауапкершілік + белгісіздік жағдайында шешім қабылдау.

Цифрлы құзыреттілік – білім, дағды, мотивация мен жауапкершілік жүйесі және тұлғаның өмірдің әртүрлі салаларында (мазмұнмен жұмыс, коммуникация, тұтыну, техносфера) ақпараттық-коммуникациялық технологияларды сенімді әрі тиімді пайдалану қабілеті. Цифрлы сауаттылық пен цифрлы құзыреттілік арасындағы айырмашылық жауапкершілік пен мотивация категорияларының қосылумен түсіндіріледі. Олар цифрлы құзыреттіліктің әлеуметтік өлшемін анықтайды.

«Цифрлы дағдылар» ұғымы «цифрлы экономика» ұғымымен қатар халықаралық деңгейде пайда болған. Қазіргі уақытта бұл ұғымдар көптеген кәсіптер мен кәсіби секторлардың талаптарына енгізілген. Бүгінгі таңда көптеген кәсіби міндеттер ақпараттық технологияларды қолдану арқылы шешілетінін және олармен жұмыс істеудің қарапайым дағдыларын қажет ететінін көріп отырмыз. Жаңадан пайда болған технологияларды жылдам меңгеру өмірдегі табыс критерийіне айналады. Сондықтан цифрлы еркіндік цифрлы технологиялар мен интернет-ресурстарды қауіпсіз және тиімді пайдалану үшін қажетті білім мен дағдылар жиынтығымен анықталады. Адамның жұмыста және өмірде заманауи цифрлы технологияларды сенімді меңгеру, әртүрлі көздерден ақпаратты іздеу және бағалау әмбебап қабілетін анықтайды. Цифрлы дәуірдегі мұндай сауаттылық жалпыға бірдей маңызды, қоғамның барлық мүшелері үшін қажет және адамның ақпараттық мәдениетінің маңызды құрамдас бөлігін құрайды.

Цифрлы құзыреттілік сандық ынтымақтастықты, қауіпсіздікті және мәселелерді шешу дағдыларын қамтуы керек. Цифрлы дағдылар педагогқа сандық мазмұнды жасауға және ортақ пайдалануға, жалпы оқудағы, еңбектегі және әлеуметтік қызметтегі өзіндік тиімділік пен шығармашылыққа байланысты мәселелерді шешуге мүмкіндік береді. Цифрлы дағдылар – ақпаратқа қол жеткізу және басқару үшін цифрлық құрылғыларды, коммуникациялық қолданбаларды және желілерді пайдаланудағы білім мен дағдыларға негізделген автоматтандырылған мінез-құлық үлгілері. Біріккен Ұлттар Ұйымының 2018 жылғы есебінде «цифрлы дағдылар бүгінгі таңда адамдардың әлеуметтік ықпалдасуын жетілдіреді және бұл дағдыларды мектеп оқушылары мен мемлекеттік және жеке сектордағы жұмысшылар үйренуі керек» делінген.

Цифрлы құзыреттілікті оқыту мәселесін зерттеуге маңызды үлес қосқан Р.Дж. Крумсвик эмпирикалық тестілерді пайдалана отырып, цифрлық құзыреттіліктің теориялық моделін жасаған. Крумсвиктің зерттеулері бойынша «цифрлы сауаттылық» термині халықаралық деңгейде кеңінен қолданылғанымен, «цифрлы құзыреттілік» ұғымы күрделі мағынаға ие. Цифрлы құзыреттілік – болашақ мұғалімдердің ақпараттық-коммуникациялық технологияларды кәсіби деңгейде түсінуі және оқыту стратегияларын құрастыру кезінде оқу процесінде қолдана білуі [3, б. 40].

Н.Ю.Гончарова, А.И.Тимошенко және т.б. ғалымдар цифрлық құзыреттілікті білім беру міндеттерінің кең ауқымын шешу үшін педагогикалық қызметте заманауи ақпараттық-коммуникациялық технологияларды өз бетінше пайдалана білу деп түсіндіреді [4].

Берман Н.Д. цифрлы құзыреттілікті цифрлық технологияларды меңгеру, ақпаратты сыни тұрғыдан қабылдау, мультимедиялық контент құру, байланыста мобильді құралдарды пайдалануға дайындық, Интернет арқылы әртүрлі операцияларды орындау қабілеті ретінде қарастырады [5, б. 35].

Горюнова М.А., Лебедева М.Б., Топоровский В.П. цифрлы құзыреттілікті цифрлы технологияларды белсенді енгізу және пайдалану қабілеті, сонымен қатар мұғалімнің олардың негізінде жаңа цифрлы ресурстарды құру қабілеті ретінде түсіндіреді [6, б. 84].

А.А.Картукованың зерттеулеріне сүйене отырып, мұғалімдердің цифрлы құзыреттілігінің үш негізгі компонентін атап өтуге болады: жалпы пайдаланушы құзыреттілігі; жалпы педагогикалық құзыреттілік; тәртіптік-педагогикалық құзыреттілік [7, б. 8].

Сондықтан мұғалімнің цифрлы дағдыларын оқытудың маңызды ерекшеліктері келесідей:

- педагогикалық қызметте цифрлық құрылғылармен және технологиялармен тиімді жұмыс істей білу;

- Интернет жүйесінде оқыту мақсатына сәйкес келетін әртүрлі ақпаратты, іс-әрекеттерді, мультимедиялық материалдарды, виртуалды оқыту ойындарын және платформаларды пайдалана отырып, инновациялық білім беру мүмкіндігі;

- оқу үдерісі мен стратегияларын жобалау кезінде цифрлық технологияларды оқу үдерісінің мақсатымен үйлестіре отырып, бейімдеу және пайдалану мүмкіндігі.

Зерттеу Қазақстан Республикасының жоғары оқу орындарының бірлескен жобасы негізінде жүргізілді. Зерттеу аясында жоғары оқу орындары студенттерінің оқу үдерісінде цифрлы технологияларды қолдануға дайындығын анықтау мақсатында сауалнама жүргізілді.

Сауалнамаға қазақстандық ЖОО-нан 1211 болашақ педагогтер қатысты. Зерттеу нәтижелері сұрыпталып, өңделіп, диаграмма түріндегі суреттер арқылы рәсімделді.

Цифрлы білім беру ортасын қалыптастыру жағдайында заманауи мұғалімінің цифрлы құзыреттілігі оның ақпараттық-коммуникациялық технологияларды оқыту процесінде тиімді және жүйелі түрде пайдалануға дайындығы мен қабілеті ретінде танылады [8, б. 258].

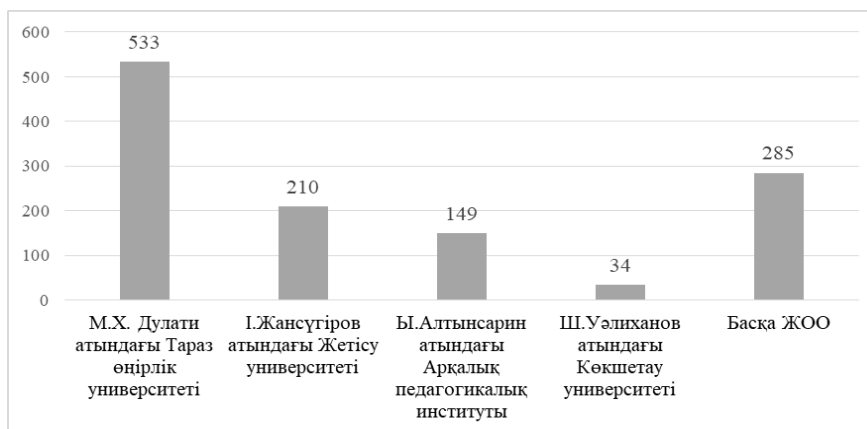
Жалпы әдебиеттерге шолу педагогтің цифрлы сауаттылығын қалыптастыруда бірнеше кемшіліктерді анықтауға мүмкіндік берді:

- қазіргі заманғы компьютерлік техника мен бағдарламалық қамтамасыз ету саласында мұғалімдердің білімін жетілдіру қажет [9, б.77];

- мұғалімдердің заманауи технологияларды (гаджеттер мен қосымшалар) қолдану дағдыларын дамыту қажет [10, б. 961].

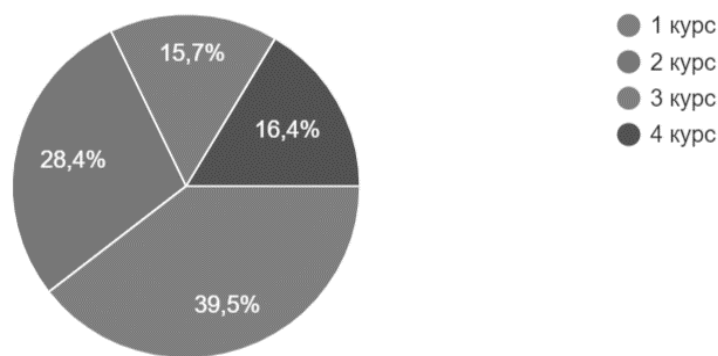
Осыны негізге ала отырып, оқу үдерісі субъектілерінің оқу үдерісінде цифрлық технологияларды қолдануға дайындығын анықтау мақсатында зерттеу тобы жоғары оқу орындарының ынтымақтастығы негізінде онлайн сауалнама жүргізді.

Сауалнамаға қазақстандық жоғары оқу орындарынан 1211 болашақ педагогтері қатысты. Олардың 44%-ы М.Х.Дуллати атындағы Тараз өңірлік университетінің өкілдері болса, 17,3%-ы І.Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің, 12,3%-ы Ы.Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институтының, 2,8%-ы Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университетінің және 23,6%-ы басқа қазақстандық жоғары оқу орындарының болашақ педагогтері (1-сурет).

Сурет 1 – Сауалнамаға қатысушылардың жоғары оқу орындары бойынша бөлінісі, адам

Сауалнамаға қатысушылардың қатысушылардың 39,5%-ы 1-курс, 28,4%-ы 2-курс, 15,7%-ы 3-курс, 16,4%-ы 4-курс білімгерлері болып табылады (ә-сурет).

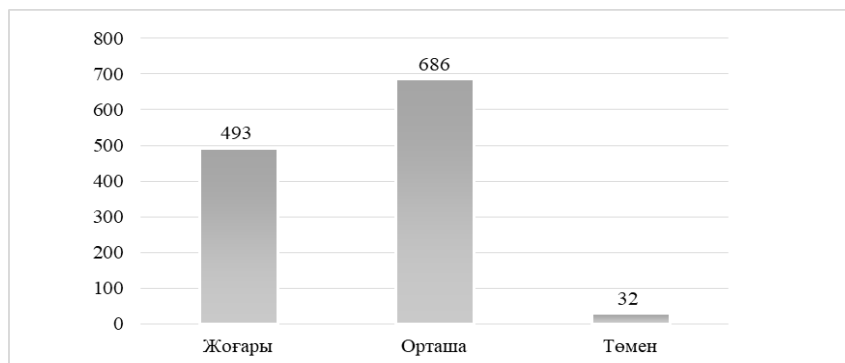

Сурет 2 – Сауалнамаға қатысушылардың оқу курстары бойынша бөлінісі %.

Сауалнамаға қатысушылардың «Білім беруді цифрлы трансформациялау» тұжырымдамасының мазмұнына қатысты пікірлері әртүрлі. Атап айтқанда, онлайн тестілеуге қатысушылардың 31%-ы білім беруді цифрлы түрлендіру үдерісін виртуалды құралдар мен нақты өндірістік процестердің оңтайлы үйлесімі ретінде түсінсе, 13,8%-ы оны білім беруде виртуалды шындық құралдарын қолданумен байланыстырады және сауалнамаға қатысушылардың 11,5%-ы оқу үдерісінің жаңаруы ретінде түсінеді.

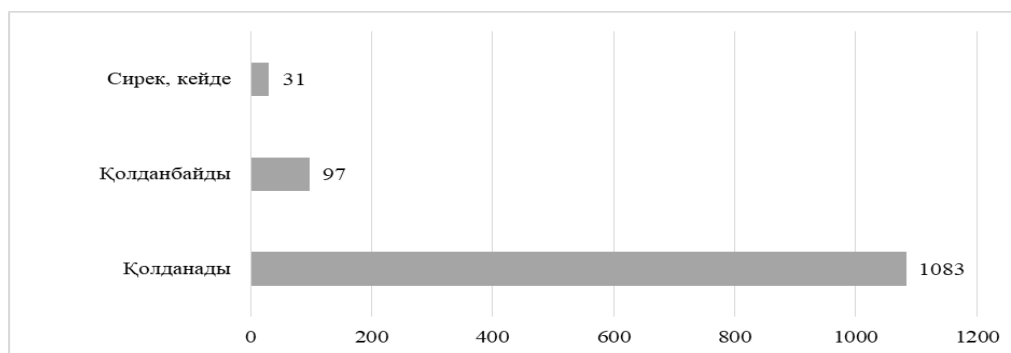
Онлайн-тестке қатысушылардың 43,8%-ы осы аталған пікірлердің барлығы дұрыс екендігін атап өтеді.

Сауалнамаға қатысушы болашақ педагогтердің оқу үдерісінде цифрлы технологияларды қолдануы 40,7%-ы жоғары деңгейді, 56,6%-ы орташа деңгейді, 2,6%-ы төмен деңгейді көрсетіп отыр (3-сурет).

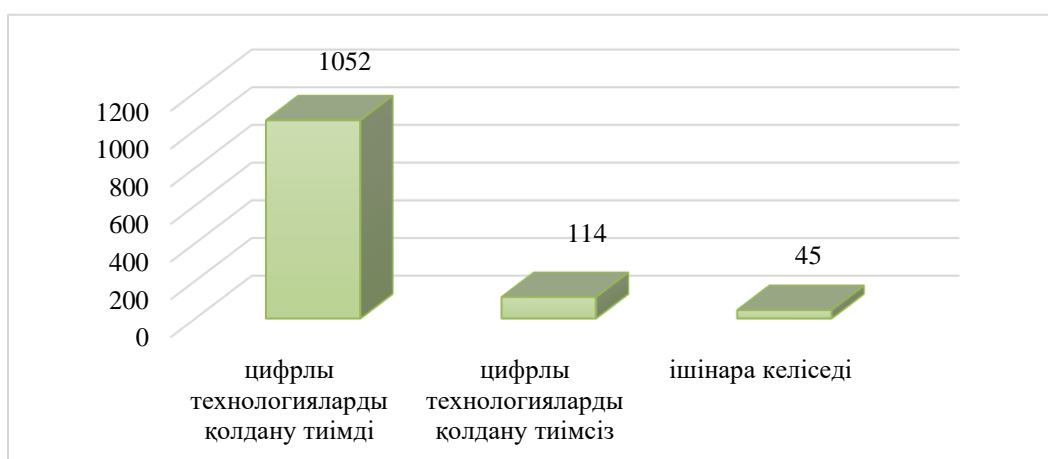
Сурет 3 – Сауалнамаға қатысушылардың цифрлы технологияларды қолдану деңгейі, адам

Сауалнамаға қатысқан болашақ педагогтердің 89,4%-ы цифрлық технологияларды оқу үдерісін жақсарту үшін қолданатынын, 8%-ы мүлде қолданбайтынын, ал қалған 2,6%-ы сирек немесе оқтын-оқтын қолданатынын айтты (4-сурет).

Сурет 4 – Сауалнамаға қатысушылардың оқу үдерісінде цифрлы технологияларды қолдануы, адам

Сауалнамаға қатысушы болашақ педагогтердің 86,9%-ының пікіріне сәйкес білім беру процесін жоспарлау, ұйымдастыру және бағалауда цифрлы технологиялардың дәстүрлі әдістерге қарағанда тиімділігі жоғары, ал 9,4%-ы бұл ұйғарыммен келіспейді, 0,1%-ы ішінара келіседі (5-сурет).

Сурет 5 – Сауалнамаға қатысушы болашақ педагогтердің пікірінше білім беру процесін жоспарлау, ұйымдастыру және бағалауда цифрлы технологиялардың дәстүрлі әдістерге қарағанда тиімділігі

Сауалнамаға қатысқан болашақ мұғалімдердің 93,6%-ы цифрлық құзыреттілігін арттыру қажеттігін атап өтті.

Сауалнамаға қатысушылар жалпы білім беретін мұғалімдерді оқыту кезінде цифрлық құзыреттіліктерді қалыптастыру және дамыту бойынша келесі ұсыныстарды берді:

- жаңа инновациялық технологияларды пайдалана отырып, онлайн курстар, семинарлар, вебинарлар өткізу;
- қолайлы цифрлық білім беру ортасын құру бойынша тренингтер өткізу;
- басқа жоғары оқу орындарымен тығыз жұмыс жасау және олардың тәжірибесін есепке алу;
- сабақ барысында цифрлық технологияларды, интерактивті оқыту әдістерін жиі қолдану;
- мұғалімдердің цифрлық сауаттылығын арттыру үшін арнайы оқу курстарын өткізу;
- интернет-платформаларды пайдалану, жаңа цифрлық платформаларды құру;
- оқу процесінде жасанды интеллект, виртуалды шындық құралдарын пайдалану;
- жоғары оқу орындарында педагог кадрларды даярлау кезінде білім беру бағдарламаларына цифрлық құзыреттіліктерді қалыптастыру бойынша оқыту курстарын енгізу.

Қорытынды. Зерттеу нәтижесінде келесі қорытындылар жасауға болады:

1. Білім беруді жаңғырту жағдайында цифрлық технологияның қыр-сырын толық меңгерген, оқушылардың шығармашылық, шығармашылық және зияткерлік қабілеттерін дамыта алатын, инновациялық технологиялық іс-әрекеттерді цифрлық технологияда еркін жүзеге асыра алатын педагогтарды даярлау қажеттілігі туындады.

2. Қазіргі таңда орта білім беру жүйесінде мұғалімдердің оқу үдерісінде цифрлы технологиялар мен оқытудың инновациялық әдістерін қолдану тәжірибесі аса дамымаған.

3. Болашақ педагогтердің цифрлы дағдыларын зерттеу мақсатында жүргізілген сауалнама нәтижесінде олардың цифрлы дағдыларын дамыту қажеттілігі жоғары екендігі анықталды.

4. Педагогтерді оқыту кезінде цифрлық дағдыларды оқыту және дамыту үшін цифрлы технологияларды пайдалана отырып, онлайн курстар, семинарлар, вебинарлар өткізу; жоғары оқу орындарымен тығыз байланыста жұмыс жасап, осы бағытта тәжірибе алмасу; оқу процесінде жасанды интеллект, виртуалды шындық құралдарын пайдалану; жоғары оқу орындарында педагог кадрларды даярлау кезінде білім беру бағдарламаларына олардың цифрлық дағдыларын оқыту пәндерін енгізу қажет.

Қаржыландыру. Зерттеу АР19680242 «Қазақстан Республикасында педагогикалық білім беру жүйесін жаңғырту аясында жоғары оқу орындарының коллаборативті цифрлы білім беру ортасын құру» атты гранттық жобасы аясында жүргізілді және Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитеті тарапынан қаржыландырылды.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Бузаубакова К.Д., Амирова А.С., Маковецкая А.А. Цифрлы педагогика [Электрондық ресурс]: Оқулық. – Тараз, 2022. – 314 б.
2. Buzaubakova K. The portal smart-pedagog.kz as means of increasing digital competencies of future teachers // 6th International Conference on Teacher Education. – Bragança, 2022. – P.206–208.
3. Krumsvik R.A. Digital competence in Norwegian teacher education and schools // Högre Utbildning. – 2011. – № 1 (1). – P.39–51.
4. Гончарова Н. Ю., Тимошенко А. И. Информационно-коммуникационная компетентность педагога как интегративный показатель профессионализма в современных условиях [Электронный ресурс] // Сибирский педагогический журнал. – 2009. – Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/informatsionno-kommunikatsionnaya-kompetentnost-pedagoga-kak-integrativnyy-pokazatel-professionalizma-v-sovremennyh-usloviyah> (дата обращения: 22.11.2017).
5. Берман Н.Д. К вопросу о цифровой грамотности // Современные исследования социальных проблем. – 2017. – Том 8. – № 6–2. – С. 35–38.
6. Горюнова М. А., Лебедева М. Б., Топоровский В. П. Цифровая грамотность и цифровая компетентность педагога в системе среднего. профессионального образования // Человек и образование. – СПб., 2019. – № 4 (61). – С. 84–91.
7. Картукова А.А. Цифровая образовательная среда как фактор профессионального развития педагога // Цифровая образовательная среда: новые компетенции педагога: сборник материалов участников конференции. Санкт-Петербург: Международные образовательные проекты, 2019. – С. 8–11.
8. Amara S., Macedo J., Bendella F., Santos A. Group Formation in Mobile Computer Supported Collaborative Learning Contexts: A Systematic Literature Review // Journal of Educational Technology & Society. – 2016. – № 2. – P.258–273.
9. Al-Samarráie H., Saeed N. A systematic review of cloud computing tools for collaborative learning: Opportunities and challenges to the blended-learning environment // Computers & Education, No. 124, 2018, pp. 77–91.
10. Canals F., Ortoll E., Nordberg M. Collaboration Networks in Big Science: the Atlas Experiment at Cern // El Profesional de la Información, 25(5), 2017, pp. 961–971.

References:

1. Buzaubakova K.D., Amirova A.S., Makoveckaya A.A. Cifrlly pedagogika [Elektronnyk resurs]: Okulyk. – Taraz, 2022. – 314 b.
2. Buzaubakova K. The portal smart-pedagog.kz as means of increasing digital competencies of future teachers // 6th International Conference on Teacher Education. – Bragança, 2022. – P.206–208.

Krumsvik R.A. Digital competence in Norwegian teacher education and schools // *Högre Utbildning*. – 2011. – № 1 (1). – P.39–51.

4. Goncharova N. Yu., Timoshenko A.I. Informacionno-kommunikacionnaya kompetentnost' pedagoga kak integrativnyj pokazatel' professionalizma v sovremennyh usloviyah [Elektronnyj resurs] // *Sibirskij pedagogicheskij zhurnal*. – 2009. – Rezhim dostupa: <https://cyberleninka.ru/article/n/informatsionno-kommunikatsionnaya-kompetentnost-pedagoga-kak-integrativnyy-pokazatel-professionalizma-v-sovremennyh-usloviyah> (data obrashcheniya: 22.11.2017).

5. Berman N.D. K voprosu o cifrovoj gramotnosti // *Sovremennye issledovaniya social'nyh problem*. – 2017. – Tom 8. – № 6–2. – S. 35–38.

6. Goryunova M.A., Lebedeva M.B., Toporovskij V.P. Cifrovaya gramotnost' i cifrovaya kompetentnost' pedagoga v sisteme srednego. professional'nogo obrazovaniya // *Chelovek i obrazovanie*. – SPb., 2019. – № 4 (61). – S. 84–91.

7. Kartukova A.A. Cifrovaya obrazovatel'naya sreda kak faktor professional'nogo razvitiya pedagoga // *Cifrovaya obrazovatel'naya sreda: novye kompetencii pedagoga: sbornik materialov uchastnikov konferencii. Sankt-Peterburg: Mezhdunarodnye obrazovatel'nye proekty*, 2019. – S. 8–11.

8. Amara S., Macedo J., Bendella F., Santos A. Group Formation in Mobile Computer Supported Collaborative Learning Contexts: A Systematic Literature Review // *Journal of Educational Technology & Society*. – 2016. – № 2. – P.258–273.

9. Al-Samarrate H., Saeed N. A systematic review of cloud computing tools for collaborative learning: Opportunities and challenges to the blended-learning environment // *Computers & Education*, No. 124, 2018, pp. 77–91.

10. Canals F., Ortoll E., Nordberg M. Collaboration Networks in Big Science: the Atlas Experiment at Cern // *El Profesional de la Información*, 25(5), 2017, pp. 961–971.

ГТАХР 14.35.07

<https://doi.org/10.51889/2959-5762.2024.83.3.017>

Д.Г.Хабиева,^{1*} А.Е.Жумабаева¹

¹Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті,
Алматы қ., Қазақстан

БІЛІМ БЕРУ РЕСУРСТАРЫ АРҚЫЛЫ БОЛАШАҚ ПЕДАГОГТЕРДІ КӘСІБИ ІС-ӘРЕКЕТКЕ ДАЯРЛАУ МҮМКІНДІКТЕРІ

Аңдатпа

Мақалада болашақ педагогтерді кәсіби іс-әрекетке дайындауда білім беру ресурстарын пайдалана білуге даярлау мәселесі жан-жақты қарастырылып, талдау жасалды. Жылдам өзгеретін әлемде болашақ бастауыш сынып мұғалімінің кәсіби іс-әрекетіне жалпы дайындығының белгілі-бір көрінісі ретінде білім беру ресурстарын пайдалануға дайындау өзекті мәселе екендігіне тоқталады.

Білім беру ресурстары – білім беру мазмұнын анықтайтын дидактикалық құндылығы бар материалдар. Білім беру ресурстарын қолдану педагогтерге оқытудың мазмұнын, әдістері мен ұйымдастырушылық формаларын сапалы өзгертуге мүмкіндік береді. Білім беру ресурстарының түрлеріне – оқулықтар мен оқу құралдары, онлайн курстар, мультимедиялық материалдар, веб-ресурстар, интерактивті оқу қосымшалары мен бағдарламалары, білім беру ойындары, арнайы құрал-жабдықтар, оларға зертханалық жабдықтар, белгілі бір пәндерді оқытуға қажетті техникалық құралдар мен жабдықтарды жатқызуға болады.

Мақала білім беру ресурстары бойынша қарастырылған зерттеулер, ғалымдардың еңбектері, осы сала бойынша жарияланған жазбалар, нормативтік құжаттар, әдістемелік нұсқаулықтарға сүйене отырып жазылды.

Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті мен М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университетінің «Бастауышта оқыту педагогикасы мен әдістемесі» білім беру бағдарламасы студенттерімен жүргізілген «Болашақ педагогтың білім беру ресурстары туралы танымы» атты сауалнама нәтижелері талданды. Зерттеу әдісі ретінде аналитикалық шолу және талдау қолданылды. Зерттеу нәтижелері бойынша білім алушылардың білім беру ресурстарына деген көзқарастары анықталды.

Түйін сөздер: білім беру ресурстары, онлайн курстар, мультимедиялық материалдар, веб-ресурстар, интерактивті оқу қосымшалары, білім беру ойындары.

БІЗДІҢ АВТОРЛАР

Сарсенбаева Алия Сериковна – Maqsut Narikbayev University, Білім беруді басқару магистрі, аға оқытушы, Астана қ., Қазақстан, sarsenbayeva@kazguu.kz

Мухамеджанова Динара Рамазановна – Maqsut Narikbayev University, Білім саласындағы PhD, қауымдастырылған профессор, Астана қ., Қазақстан, dinara_mukhamejanova@kazguu.kz

Кучумова Гульфия Жасулановна – Maqsut Narikbayev University, Білім саласындағы PhD, қауымдастырылған профессор, Астана қ., Қазақстан, g_kuchumova@kazguu.kz

Жақсыбай Майра Омарқызы – Назарбаев Университеті, магистр, PhD кандидаты, Жоғары білім беру мектебі, Астана қ., Қазақстан, mzhaksybay@gmail.com

Альситова Асемгуль Бахтыгалиевна – Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті, магистр, Ақтөбе қ., Қазақстан, assemgul_alsitova@bk.ru

Жазықова Макпал Кожағалиевна – Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті, педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент, Ақтөбе қ., Қазақстан, makash_k@mail.ru

Вахидова Люция Вансеттовна – М.Ақмолла атындағы Башқұрт мемлекеттік педагогикалық университеті, педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент, Уфа қ., Ресей Федерациясы, yahidovav@mail.ru

Сабырханова Ләззат Шалхарбайқызы – Оңтүстік Қазақстан мемлекеттік педагогикалық университетінің информатика кафедрасының докторанты, Шымкент қ., Қазақстан. s.lazzat777@mail.ru

Жайдақбаева Ләззат Қуандықовна – М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университетінің информатика кафедрасының кандидаты, педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент, Тәуке хан көш., 5, Шымкент, Қазақстан. s.lazzat_777@mail.ru

Абсатова Марфуга Абсатқызы – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, бас ғалым хатшы, Алматы қ., Қазақстан, absatovamar@mail.ru

Нурланов Шынгыс Нурланович – Жоғары білімді дамыту ұлттық орталығы, директор орынбасары, білім беруді басқару магистрі, Алматы қ., Қазақстан, shyngysfromkz@gmail.com

Байяр Адем – Амасья университеті, PhD докторы, педагогика факультетінің профессоры, Амасья қ., Түркия, adem.bayar@amasya.edu.tr

Кереева Оксана Жилкибаевна – Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті, PhD докторант, Ақтау қ., Қазақстан oxana1.kereyeva@yu.edu.kz

Егенисова Алмажай Кулжановна – Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті, п.ғ.к., қауымдастырылған профессор, Ақтау қ., Қазақстан almazhai66@mail.ru

Қанаева Лаззат Сапарбекқызы – Ө.Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті, аға оқытушы, Шымкент қ. Қазақстан Kanayeva_80@mail.ru

Нарожная Валентина Дмитриевна – Ө.Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті, филология ғылымдарының докторы, доцент, профессор м.а., Шымкент қ. Қазақстан vdn_ru@mail.ru

Дилдабекова Анар Көлбайқызы – Ө.Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті, аға оқытушы, Шымкент қ. Қазақстан dil.nara@mail.ru

Узақбаева Сақыпжамал Аскараровна – Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және элем тілдері университеті, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Алматы қ., Қазақстан Zhanat_2006@mail.ru

Итемирова Ақмарал Сейітқызы – «Каспий қоғамдық университетінің колледжі» БМ Қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің оқытушысы, Алматы қ., Қазақстан 1830220713@mail.ru

Карменбаева Жанар – Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, докторант, Алматы, Қазақстан 1830220713@mail.ru

Бисенбаева Жанат Николаевна – С.Нұрмағамбетов атындағы Құрлық әскерлері Әскери институты, PhD доктор, қауым.профессор, Алматы қ., Қазақстан, Zhanat_2006@mail.ru

Туктасинова Айгерим Амангельдықызы – М.В.Ломоносов атындағы ММУ Қазақстан Филиалы, Экология және қоршаған ортаны басқару кафедрасының оқытушысы, Астана қ., Қазақстан aigerim.93.tsn@gmail.com

Бакирова Кульжахан Шаймерденовна – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, Биология ғылымдарының докторы, «География және экология» кафедраның профессоры, Алматы қ., Қазақстан bakirova59@mail.ru

- Дәуренбек Сәуле Балтабайқызы** – Абай атындағы Қазақ Ұлттық Педагогикалық Университеті, педагогика ғылымдарының магистрі, оқытушы, Алматы қ., Қазақстан saulemmd@gmail.com
- Иватов Серик Кудайбергенович** – Абай атындағы Қазақ Ұлттық Педагогикалық Университеті, PhD доктор, қауымдастырылған профессор м.а., Алматы қ., Қазақстан, ivatov.serik.k@gmail.com
- Абуов Жумағали** – Абай атындағы Қазақ Ұлттық Педагогикалық Университеті, филология ғылымдарының докторы, профессор, Алматы қ., Қазақстан, zh.abuov@mail.ru
- Сыздықбаева Айгуль Джуманазаровна** – Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, PhD, қауымдастырылған профессор, Алматы қ., Қазақстан, e-mail: sizdikbaeva-aya@mail.ru.
- Саржанова Ғалия Байжұмақызы** – Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, PhD, қауымдастырылған профессор, Қарағанды қ., Қазақстан, galiya008@mail.ru
- Книсарина Малика Максатовна** – Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті, PhD, доцент, Ақтөбе қ., Қазақстан, uku_malika@mail.ru
- Примкулова Диана Пасепбаевна** – К.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті, докторант, Ақтөбе қ., Қазақстан diana@zkgmu.kz
- Жусупова Жанна Азатқызы** – К.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті, Педагогика ғылымдарының кандидаты, профессор, Ақтөбе қ., Қазақстан, zhanna.zhusupova@inbox.ru
- Ержанова Гульжан Алимкуловна** – К.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті, Филология ғылымдарының кандидаты, Ақтөбе қ., Қазақстан, gulzhanyerzhan@inbox.ru
- Берикханова Айман Еженхановна** – Абай атындағы қазақ ұлттық педагогикалық университеті, педагогика ғылымдарының кандидаты, зерттеуші профессор, Алматы қ., Қазақстан, brr.aiman@gmail.com
- Сапарғалиева Баян Оралхановна** – Абай атындағы қазақ ұлттық педагогикалық университеті, PhD-доктор, Алматы қ., Қазақстан, bonya_sh@mail.ru
- Сарсенбаева Лязиза Онолбаевна** – Туран университетінің профессоры, психология ғылымдарының кандидаты, Алматы қ., Қазақстан, lyaziza_s@mail.ru
- Ибраимова Жанар Кажыбаевна** – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент, Алматы қ., Қазақстан, ganazh@mail.ru
- Сайлаубай Айнұр Құттыбекқызы** – Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, докторант, Алматы қ., Қазақстан, ainurajks@mail.ru
- Мырзахметова Нұрбала Оразымбековна** – Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, х.ғ.к., қауым. профессор м.а., Алматы қ., Қазақстан, ainurajks@mail.ru
- Мехмед Түнчел** – Нийде Өмер Халисдемир университеті, PhD доктор, Нийде қ., Түркия, ainurajks@mail.ru
- Ермаханов Бағлан Өмірзақұлы** – Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті, PhD (философия докторы), Түркістан қ., Қазақстан, baglan0989@gmail.com
- Данияров Талғат Абубакирович** – Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің профессоры, педагогика ғылымдарының кандидаты, профессор, Түркістан қ., Қазақстан, talgat.daniyarov@ayu.edu.kz
- Сабденбеков Ерлан Ускенбаевич** – Академик Ә.Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университетінің докторанты, Шымкент қ., Қазақстан, Sabdenbekov.e@iuth.edu.kz
- Шавалиева Зульфия Шавалиевна** – Ә.Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық университеті, педагогика ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, Павлодар қ., Қазақстан, zulyas580plm@mail.ru
- Сатынская Айсулу Кабдылмажитовна** – Ә.Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық университеті, педагогика ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, Павлодар қ., Қазақстан, satynskaya@mail.ru
- Утилова Айгуль Муратовна** – Ә.Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық университеті, педагогика ғылымдарының кандидаты, оқытушы-зерттеуші, Павлодар қ., Қазақстан, aigulutilova@mail.ru
- Шакенова Таттигуль Жилкибаевна** – Ә.Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық университеті, педагогика ғылымдарының кандидаты, оқытушы-сарапшы, Павлодар қ., Қазақстан, ppu.conf@mail.ru
- Бузаубакова Клара Джайдарбековна** – М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті, педагогика ғылымдарының профессоры, Тараз қ., Қазақстан. klara_1101@mail.ru

- Беделбаева Асель Ериковна** – І.Жансүгіров атындағы Жетісу университеті, Сапаны қамтамасыз ету жөніндегі комиссияның үйлестірушісі, магистр, Талдықорған қ., Қазақстан aselya.mukatova@mail.ru
- Хабиева Дина Ғарифоллақызы** – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, докторант, Алматы қ., Қазақстан, sezim1279@mail.ru
- Жұмабаева Әзия Елеупанқызы** – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Алматы қ., Қазақстан, aziya_e@mail.ru
- Ыбыраимжанов Калибек Турдыгазиевич** – І.Жансүгіров атындағы Жетісу университеті, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, педагогика және психология жоғары мектебі, Талдықорған қ., Қазақстан targpi_school@mail.ru,
- Фейзулдаева Салтанат Арасатовна** – І.Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің оқыту және тәрбиелеу әдістемелері білім беру бағдарламаларының оқытушы-дәріскері, PhD, Талдықорған қ., Қазақстан salta7172@mail.ru,
- Баекеева Фариза Сабетайқызы** – Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, Жалпы және әлеуметтік педагогика кафедрасының оқытушысы, педагогика ғылымдарының магистрі, Алматы қ., Қазақстан fariza.baekееva@mail.ru
- Оспанбекова Мейргүл Несипбековна** – «Б.Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты» КЕАҚ, PhD, қауымдастырылған профессор, Бастауыш оқытудың педагогикасы мен әдістемесі білім беру бағдарламасының жетекшісі, Арқалық қ., Қазақстан, meirgul.ospanbekova@api.edu.kz
- Рыскулбекова Асима Даулетбековна** – «Б.Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты» КЕАҚ, педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент, Арқалық қ., Қазақстан. a.ryskulbekova@api.edu.kz
- Искакова Ляйла Маратовна** – SDU University, Гуманитарлық ғылымдар кафедрасының ассистент профессоры, Қаскелең қ., Қазақстан. lyaila.iskakova@sdu.edu.kz
- Қара Әсел Бейсенбайқызы** – «Б.Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты» КЕАҚ, педагогика ғылымдарының магистрі, Арқалық қ., Қазақстан, aseikara@api.edu.kz
- Мовкебаева Зульфия Ахметвалиевна** – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, педагогика ғылымдарының докторы, профессор-зерттеуші, Алматы қ., Қазақстан zmovkebaewa@mail.ru
- Дузелбаева Айтолкын Болатовна** – Әлкей Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық университеті, PhD, қауымдастырылған профессор, Павлодар қ., Қазақстан, aitolkyn907@mail.ru
- Хамитова Дана Сункарбековна** – Әлкей Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық университеті, PhD, қауымдастырылған профессор, Павлодар қ., Қазақстан dana.zhakupova@list.ru
- Жанкушков Бауыржан Оразаевич** – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, докторант, Алматы қ., Қазақстан, Zhannur_bauyrzhan_2012@mail.ru
- Онланбекқызы Гульшат** – ҚР Білім Министрлігінің балаларды ерте дамыту институты, педагогика ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, Астана қ., Қазақстан, Gulshat.mo.73@mail.ru
- Сержанқызы Жансая** – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, докторант, Алматы қ., Қазақстан, serzhankyzy94@mail.ru
- Советканова Дамира Маратовна** – Абай атындағы Қазақ Ұлттық педагогикалық университеті, PhD, постдокторант, Алматы қ., Қазақстан, Dami_88@list.ru
- Асилбаева Рахила Бекмуратовна** – Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті, физика магистрі, аға оқытушы, Ақтау қ., Қазақстан, rahila.asilbaeva@mail.ru
- Джумағалиев Асхат** -М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті, дене тәрбиесі кафедрасының аға оқытушысы, Орал қ., Қазақстан, ashatdzumagaliev3@gmail.ru
- Архипова Наталья Владимировна** – Темірбек Жүргенов атындағы Қазақ ұлттық өнер академиясы, өнер ғылымдарының магистрі, оқытушы, Алматы қ., Қазақстан, nata.trutneva.93@list.ru
- Абельтаева Жанель Ертаевна** – Темірбек Жүргенов атындағы Қазақ ұлттық өнер академиясы, педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент, Алматы қ., Қазақстан janel_1983@mail.ru
- Әлжанов Ғаділбек Мұратұлы** – Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті, өнертану ғылымдарының магистрі, аға оқытушы, Атырау қ., Қазақстан, alzhanov_82@mail.ru
- Төлеген Әйгерім Амантайқызы** – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, докторант, Алматы қ., Қазақстан, tolegen_aigerim@list.ru

Жанбеков Хайрулла Нышанұлы – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, профессор, Жер туралы ғылымдар докторы, Академиялық мәселелер жөніндегі департамент директоры, Алматы қ., Қазақстан, hairulla418@mail.ru

Балахметова Гульнар Кажакметовна – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, тарих ғылымдарының кандидаты, Академиялық мәселелер жөніндегі департамент директорының орынбасары, Алматы қ., Қазақстан, g_bal_01@mail.ru

Атасой Эмин – Улудаг университетінің профессоры, PhD доктор, Бурса қ., Түркия eatasoy@uludag.edu.tr

Августханова Гүлжан Әділбекқызы – Сәрсен Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университетінің докторанты, Өскемен қ., Қазақстан, guljan_gul@mail.ru

Женсикбаева Назгуль Жаныбековна – Сәрсен Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университетінің қауымдастырылған профессоры, PhD доктор, Өскемен қ., Қазақстан, naz_zanibek@mail.ru

Айтқожина Салтанат Кайратовна – Сәрсен Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университетінің докторанты, Өскемен қ., Қазақстан, saltanat.aytkozhina.8812@mail.ru

Мусина Айтжамал – Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, химия кафедрасы, техника ғылымдарының докторы, профессор мін.атқ.. Алматы қ., Қазақстан, mussina_as@mail.ru

Байташева Гауһар – Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, Жаратылыстану институты директоры, профессор мін.атқ., ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты. Алматы, Қазақстан, baytasheva.gauhar@qyzpu.edu.kz

Горбуличева Екатерина – Қазақ Ұлттық Қыздар Педагогикалық Университеті, 2 курс магистрі, Алматы, Қазақстан, yekaterina.gorbulichева@gmail.com

Қоңырова Жұлдыз – Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, 2 курс докторанты, Алматы, Қазақстан, Zhuldyz-91.23@mail.ru

Мауленова Назерке Жәнібекқызы – Сәрсен Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, қазақ тілі және әдебиеті магистрі, Өскемен қ., Қазақстан, mariko@internet.ru

Асылбекова Марзия Пазыловна – Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық Университеті, педагогика ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, Астана қ., Қазақстан, marziya_asylbekova@mail.ru

Утемисова Гүлмира Укатайовна – Орал мемлекеттік педагогикалық университеті, психология ғылымдарының магистрі, аспирант, Екатеринбург қ., Ресей, arimlug_@mail.ru

Алімбекова Анар Аймолдановна – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, мектепке дейінгі білім және әлеуметтік педагогика кафедрасы, PhD докторы, Алматы қ., Қазақстан, aaalimbekova66@gmail.com

Клычннязова Гүлнар -I.Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің докторанты, Талдықорған қ., Қазақстан guleke1973g@mail.ru

Попандопуло Анар Сериковна – «Торайғыров университеті» КЕАҚ, PhD, постдокторант, Павлодар қ., Қазақстан, anaralinara79@mail.ru

Тулекова Гүлмира Мухамеджанқызы – «Торайғыров университеті» КЕАҚ, PhD философия докторы, Қауымдастырылған профессор (доцент), Павлодар қ., Қазақстан, Cessen@mail.ru

Антикеева Самал Канатовна – «Торайғыров университеті» КЕАҚ, PhD философия докторы, Қауымдастырылған профессор (доцент), Павлодар қ., Қазақстан, samal_antikeyeva@mail.ru

Завалко Надежда Александровна – Сәрсен Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Өскемен қ., Қазақстан, zavalko_na@mail.ru

Радченко Наталья Николаевна – Сәрсен Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, педагогика ғылымдарының кандидаты, қауымд.профессор, Өскемен қ., Қазақстан, radchenkon76@inbox.ru

Сахариева Светлана Геннадьевна – Сәрсен Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, педагогика ғылымдарының кандидаты, қауымд.профессор, Өскемен қ., Қазақстан, sakhariyeva@mail.ru

Есполова Гульден Калиолдановна – Сәрсен Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, PhD философия докторы, ПБЖМ кафедрасының меңгерушісі, Өскемен қ., Қазақстан, gulden.11@mail.ru

Мұсабалинова Әйгерім Аспандиарқызы – КИМЭП Университеті, Заң факультетінің ассистенті, PhD, Алматы қ., Қазақстан, mussabalinovaaa@gmail.com.

Полат Фелиз – Назарбаев Университеті Жоғары білім мектебінің профессоры, PhD, Астана қ., Қазақстан, filiz.polat@nu.edu.kz

Жолдасова Қарлығаш Кәрімқызы – Назарбаев Университеті, ғылыми қызметкер, Жоғары білім мектебі, Астана қ., Қазақстан, zlasto4ka@gmail.com

Дуйсенова Маржан – Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті, PhD, постдокторант, Шымкент қ., Қазақстан, duisenova.marzhan@okmpu.kz

Айнабекова Тенгеш – Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті, ф.ғ.к., доцент, Шымкент қ., Қазақстан, duisenova.marzhan@okmpu.kz

Абрамова Галина – Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті, ф.ғ.к., доцент, Шымкент қ., Қазақстан, duisenova.marzhan@okmpu.kz

Мышбаева Гулмира Мұратқызы – SDU UNIVERSITY, PhD, ассистент профессор SDU, Бастауышта оқытудың педагогикасы мен әдістемесі білім беру бағдарламасының жетекшісі, гуманитарлық ғылымдар кафедрасы, Қаскелен қ., Қазақстан, gulmira.myshbayeva@sdu.edu.kz

Сейсова Әсел Бекежанқызы – Әлкей Марғұлан атындағы Павлодарлық педагогикалық университеті, PhD докторанты, Павлодар қ., Қазақстан, aselkenjetaeva@mail.ru

Хамзина Шолпан Шапикқызы – Әлкей Марғұлан атындағы Павлодарлық педагогикалық университеті, педагогикалық ғылымдарының кандидаты, профессор, Павлодар қ., Қазақстан, khamzina_64@mail.ru

Муканова Роза Жумкеновна – Әлкей Марғұлан атындағы Павлодарлық педагогикалық университеті, химия ғылымдарының кандидаты, ассоциациялық профессор, Павлодар қ., Қазақстан, rozam14@mail.ru

Балгимбеков Шамшидин Абдуллаұлы – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, медицина ғылымдарының докторы, профессор, Алматы қ., Қазақстан, balgimbekov@inbox.ru

Күшназарова Камила Ерімбайқызы – Алматы облысындағы Ә.Бейсеуов атындағы орта мектебі, педагогика магистрі, дене шынықтыру пәнінің мұғалімі, Алматы қ., Қазақстан, kamposh1997@mail.ru

Қадырбеков Руслан Бахытжанұлы – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, педагогика магистрі, дене шынықтыру және спорт кафедрасының аға оқытушысы, Алматы қ., Қазақстан, Ruslan_Kadyrbekov@mail.ru

Амитова Жанель Таңірбергенқызы – Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, биология магистрі, дене шынықтыру және спорт кафедрасының оқытушысы, Алматы қ., Қазақстан, zhanel.amitova@mail.ru

НАШИ АВТОРЫ

- Сарсенбаева Алия Сериковна** – магистр в области образовательного менеджмента, старший преподаватель, Maqsut Narikbayev University, Астана, Казахстан, a_sarsenbayeva@kazguu.kz
- Мухамеджанова Динара Рамазановна** – PhD в области образования, ассоциированный профессор, Maqsut Narikbayev University, Астана, Казахстан, dinara_mukhamejanova@kazguu.kz
- Кучумова Гульфия Жасулановна** – PhD в области образования, ассоциированный профессор, Maqsut Narikbayev University, Астана, Казахстан, g_kuchumova@kazguu.kz
- Жаксыбай Майра Омарқызы** – магистр, PhD кандидат, Высшая Школа Образования, Назарбаев Университет, Астана, Казахстан, mzhaksybay@gmail.com
- Альситова Асемгуль Бахтыгалиевна** – магистр, Актюбинский региональный университет им. К.Жубанова, г.Актобе, Казахстан, assemgul_alsitova@bk.ru
- Жазыкова Макпал Кожагалиевна** – кандидат педагогических наук, доцент, Актюбинский региональный университет им. К.Жубанова, г.Актобе, Казахстан, makash_k@mail.ru
- Вахидова Люция Вансеттовна** – кандидат педагогических наук, доцент, Башкирский государственный педагогический университет им. М.Акумуллы, г.Уфа, Российская Федерация, vahidovalv@mail.ru
- Сабырханова Лаззат Шалхарбайқызы** – докторант кафедры информатики Южно-Казахстанского государственного педагогического университета, г.Шымкент, Казахстан s.lazzat_777@mail.ru
- Жайдакбаева Лаззат Куандыковна** – кандидат педагогических наук, кандидат кафедры информатики ЮКУ им. М.Ауэзова, г.Шымкент, Казахстан. s.lazzat_777@mail.ru
- Абсатова Марфуга Абсатовна**-доктор педагогических наук, профессор, главный ученый секретарь, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, г. Алматы, Казахстан, absatovamar@mail.ru
- Нурланов Шынгыс Нурланович** – магистр управления образованием, заместитель директора, Национальный центр развития высшего образования, г. Алматы, Казахстан, shyngysfromkz@gmail.com
- Байяр Адем** – PhD доктор, профессор педагогического факультета, Университет Амасья, г.Амасья, Турция, adem.bayar@amasya.edu.tr
- Кереева Оксана Жилкибаевна** – PhD докторант, Каспийский университет технологий и инжиниринга имени Ш.Есенова, г.Актау, Казахстан oxana1.kereyeva@yu.edu.kz
- Егенисова Алмажай Кулжановна** – кандидат педагогических наук, ассоциированный профессор, Каспийский университет технологий и инжиниринга имени Ш.Есенова, г.Актау, Казахстан almazhai66@mail.ru
- Канаева Лаззат Сапарбековна** – старший преподаватель, Южно-Казахстанский педагогический университет имени Узбекали Жанибекова, г. Шымкент, Казахстан, Kanayeva_80@mail.ru
- Нарожная Валентина Дмитриевна** – доктор филологических наук, доцент, и.о. профессора, Южно-Казахстанский педагогический университет имени Узбекали Жанибекова, г. Шымкент, Казахстан, vdn_ru@mail.ru
- Дильдабекова Анар Кульбаевна** – старший преподаватель, Южно-Казахстанский педагогический университет имени Узбекали Жанибекова, г.Шымкент, Казахстан dil.nara@mail.ru
- Узакбаева Сакыпжамал Аскаровна** – Казахский университет международных отношений и мировых языков им Абылай хана, доктор педагогических наук, профессор, г. Алматы, Казахстан, Zhanat_2006@mail.ru
- Итемирова Акмарал** – БМ «Каспийский государственный университетский колледж», Учитель казахского языка и литературы, г. Алматы, Казахстан, 1830220713@mail.ru
- Карменбаева Жанар** –Казахский национальный педагогический университет, докторант г. Алматы, Казахстан, 1830220713@mail.ru
- Бисенбаева Жанат Николаевна** – Военный институт Сухопутных войск имени С. Нурмагамбетова, PhD доктор, доцент, Алматы, Казахстан, e-mail: Zhanat_2006@mail.ru
- Туктасинова Айгерим Амангельдықызы** – Казахстанский филиал МГУ имени М.В. Ломоносова, Преподаватель кафедры экологии и природопользования, г.Астана, Казахстан, aiгерim.93.tsn@gmail.com
- Бакирова Кульжахан Шаймерденовна** – Казахстанский национальный педагогический университет имени Абая, Доктор педагогических наук, профессор кафедры «География и экология», г.Алматы, Казахстан, bakirova59@mail.ru

Дәуренбек Сәуле Балтабайқызы – магистр педагогических наук, преподаватель, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, г. Алматы, Казахстан, saulemmd@gmail.com

Иватов Серик Кудайбергенович – PhD доктор, и.о.ассоциированный профессор, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, г. Алматы, Казахстан, ivatov.serik.k@gmail.com

Абуов Жумагали – доктор филологических наук, профессор, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, г. Алматы, Казахстан, zh.abuov@mail.ru

Сыздықбаева Айгуль Джуманазаровна – PhD, ассоциированный профессор, Казахский национальный женский педагогический университет, г.Алматы, Казахстан, sizdikbaeva-aya@mail.ru.

Саржанова Галия Байжұмақызы – PhD, ассоциированный профессор, Карагандинский университет имени Е.А.Букетова, г.Караганда, Казахстан, galiya008@mail.ru.

Книсарина Малика Максатовна – PhD, доцент, Западно-Казахстанский медицинский университет имени Марата Оспанова, г.Актобе, Казахстан, uku_malika@mail.ru

Примкулова Диана Пасепбаевна – Актюбинский региональный университет имени К. Жубанова, докторант, г.Актобе, Казахстан, diana@zkgmu.kz

Жусупова Жанна Азатқызы – Актюбинский региональный университет имени К. Жубанова, кандидат педагогических наук, профессор, г.Актобе, Казахстан, zhanna.zhusupova@inbox.ru

Ержанова Гульжан Алимкуловна – Актюбинский региональный университет имени К. Жубанова, кандидат филологических наук, г.Актобе, Казахстан, gulzhanyerzhan@inbox.ru

Берикханова Айман Еженхановна – кандидат педагогических наук, профессор-исследователь, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, г.Алматы, Казахстан, brt.aiman@gmail.com

Сапаргалиева Баян Оралхановна – PhD-доктор, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, г.Алматы, Казахстан, bonyu_sh@mail.ru

Сарсенбаева Лязиза Оналбаевна – кандидат психологических наук, профессор, университета Туран, г.Алматы, Казахстан, lyaziza_s@mail.ru

Ибраимова Жанар Кажыбаевна – кандидат педагогических наук, доцент, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, г.Алматы, Казахстан, ranazh@mail.ru

Сайлаубай Айнур Куттыбекқызы – докторант, Казахский национальный женский педагогический университет, г.Алматы, Казахстан, ainurajks@mail.ru

Мырзахметова Нурбала Оразымбековна – к.х.н., асс.проф., и.о., Казахский национальный женский педагогический университет, г.Алматы, Казахстан, ainurajks@mail.ru

Мехмед Тунчел – PhD доктор, университет Нийде Омер Халисдемир, г.Нийде, Туркия, ainurajks@mail.ru

Ермаханов Баглан Умирзакулы – PhD (доктор философии), Международный казахско-турецкий университет имени Ходжа Ахмеда Ясави, г.Туркестан, Казахстан, baglan0989@gmail.com

Данияров Талғат Абубакирович – кандидат педагогических наук, профессор Международный казахско-турецкий университет имени Ходжа Ахмеда Ясави, г.Туркестан, Казахстан talgat.daniyarov@ayu.edu.kz

Сабденбеков Ерлан Ускенбаевич – докторант Университета Дружбы народов имени академика А.Куатбекова, г.Шымкент, Казахстан. Sabdenbekov.e@iuth.edu.kz

Шавалиева Зульфия Шавалиевна – кандидат педагогических наук, ассоциированный профессор, Павлодарский педагогический университет имени Ә.Марғұлан, г.Павлодар, Казахстан, zulyas580plm@mail.ru

Сатынская Айсулу Кабдылмажитовна – кандидат педагогических наук, ассоциированный профессор, Павлодарский педагогический университет имени Ә.Марғұлан, г.Павлодар, Казахстан, satynskayaa@mail.ru

Утилова Айгуль Муратовна – кандидат педагогических наук, преподаватель-исследователь, Павлодарский педагогический университет имени Ә.Марғұлан, г.Павлодар, Казахстан, aigulutilova@mail.ru

Шакенова Таттигуль Жилкибаевна – кандидат педагогических наук, преподаватель-эксперт, Павлодарский педагогический университет имени Ә.Марғұлан, г.Павлодар, Казахстан, ppu.conf@mail.ru

Бузаубакова Клара Джайдарбековна – профессор педагогических наук, Таразский региональный университет имени М.Х.Дулати, г.Тараз. Казахстан. klara_1101@mail.ru

- Беделбаева Асель Ериковна** – координатор комиссии по обеспечению качества, магистр, Жетысуский университет им. И.Жансугурова; г. Талдыкорган, Казахстан. aselya.mukatova@mail.ru
- Хабиева Дина Гарифоллиевна** – докторант, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, г. Алматы, Казахстан, sezim1279@mail.ru
- Жумабаева Азия Елеупановна** – доктор педагогических наук, профессор, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, г. Алматы, Казахстан, aziya_e@mail.ru
- Ыбырайманов Калибек Турдыгазиевич** – доктор педагогических наук, профессор, Жетысуский университет имени И.Жансугурова, высшая школы педагогики и психологии, г.Талдыкорган, Казахстан. эл. почта tarmpi_school@mail.ru
- Фейзулдаева Салтанат Арасатовна** – PhD, преподаватель-лектор образовательной программы методик обучения и воспитания Жетысуского университета имени И.Жансугурова, г.Талдыкорган, Казахстан, эл.почта salta7172@mail.ru,
- Баекеева Фариза Сабетайқызы** – Магистр педагогических наук, преподаватель кафедры общей и социальной педагогики, КазНацЖенПУ, Алматы, Казахстан, fariza.baekееva@mail.ru
- Оспанбекова Мейргүл Несипбековна** – PhD, ассоциированный профессор, руководитель образовательной программы педагогики и методики начального обучения, НАО «Аркалыкский педагогический институт имени И.Алтынсарина», г.Аркалык, Казахстан. meirgul.ospanbekova@api.edu.kz
- Рыскулбекова Асима Даулетбековна** – кандидат педагогических наук, доцент, НАО «Аркалыкский педагогический институт имени И.Алтынсарина», г.Аркалык, Казахстан. a.ryskulbekova@api.edu.kz
- Искакова Ляйла Маратовна** – PhD, ассистент профессор кафедры гуманитарных наук SDU University, г.Каскелен, Казахстан, lyaila.iskakova@sdu.edu.kz
- Кара Асель Бейсенбаевна** – Магистр педагогических наук, НАО «Аркалыкский педагогический институт имени И.Алтынсарина», г.Аркалык, Казахстан, aseikara@api.edu.kz
- Мовкебаева Зульфия Ахметвалиевна** – доктор педагогических наук, профессор-исследователь, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, г.Алматы, Казахстан, zmovkebaewa@mail.ru
- Дузелбаева Айтолкын Болатовна** – PhD, ассоциированный профессор, Павлодарский педагогический университет имени Әлкей Марғұлан, г.Павлодар, Казахстан, aitolkyn907@mail.ru
- Хамитова Дана Сункарбековна** – PhD, ассоциированный профессор, Павлодарский педагогический университет имени Әлкей Марғұлан, г.Павлодар, Казахстан, dana.zhakupova@list.ru
- Жанкушков Баыржан Оразаевич** – докторант, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, г.Алматы, Казахстан, Zhannur_bauyrzhan_2012@mail.ru
- Онланбекқызы Гульшат** – кандидат педагогических наук, ассоциированный профессор, Институт раннего развития детей Министерства просвещения РК, г.Астана, Казахстан, Gulshat.mo.73@mail.ru
- Сержанқызы Жансая** – докторант, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, г.Алматы, Казахстан, serzhankyzy94@mail.ru
- Советканова Дамира Маратовна** – PhD, постдокторант, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, г.Алматы, Казахстан, Dami_88@list.ru
- Асилбаева Рахила Бекмуратовна** – Каспийский университет технологий и инжиниринга имени Ш.Есенова, магистр физики, старший преподаватель, г.Актау, Казахстан rahila.asilbaeva@mail.ru
- Джумагалиев Асхат** – старший преподаватель кафедры физического воспитания, Западно-Казахстанский университет им. М.Утемисова, г.Уральск, Казахстан, ashatdzumagaliev3@gmail.ru
- Архипова Наталья Владимировна** – магистр искусствоведческих наук, преподаватель, Казахская национальная академия искусств им. Темирбека Жургенова, г.Алматы, Казахстан nata.trutneva.93@list.ru
- Абельтаева Жанель Ертаевна** – кандидат педагогических наук, доцент, Казахская национальная академия искусств им. Темирбека Жургенова, г.Алматы, Казахстан janel_1983@mail.ru
- Альжанов Гадильбек Муратович** – магистр искусствоведческих наук, старший преподаватель, Атырауский университет имени Х.Досмухамедова, г.Атырау, Казахстан, alzhanov_82@mail.ru
- Толеген Айгерим Амантайқызы** – Казахский национальный педагогический университет имени Абая, докторант, г.Алматы, Казахстан, tolegen_aigerim@list.ru
- Жанбеков Хайрулла Нышанович** – Казахский национальный педагогический университет имени Абая, профессор, доктор наук о Земле, директор Департамента по академическим вопросам, г.Алматы, Казахстан, hairulla418@mail.ru

Балахметова Гульнар Кожаметовна – Казахский национальный педагогический университет имени Абая, кандидат исторических наук, заместитель директора Департамента по академическим вопросам, г. Алматы, Казахстан, g_bal_01@mail.ru

Атасой Эмин – доктор PhD, профессор, Университет Улудаг, г. Бурса, Турция eatasoy@uludag.edu.tr

Августханова Гүлжан Әділбекқызы – докторант Восточно-Казахстанского университета имени Сарсена Аманжолова, г. Усть-Каменогорск, Казахстан, guljan_gul@mail.ru

Женсикбаева Назгуль Жаныбековна – доктор PhD, ассоциированный профессор, Восточно-Казахстанский университет имени Сарсена Аманжолова, г. Усть-Каменогорск, Казахстан, naz_zanibek@mail.ru

Айткожина Салтанат Кайратовна – докторант Восточно-Казахстанского университета имени Сарсена Аманжолова, г. Усть-Каменогорск, Казахстан, saltanat.aytkozhina.8812@mail.ru

Мауленова Назерке Жәнібекқызы – магистр казахского языка и литературы, Восточно-Казахстанский университет имени Сарсена Аманжолова, г. Усть-Каменогорск, Казахстан, mariko@internet.ru

Мусина Айтжамал – Казахский национальный женский педагогический университет, кафедра химии, доктор технических наук, и.о. профессора Алматы, Казахстан, mussina_as@mail.ru

Байташева Гаухар – Казахский национальный женский педагогический университет, директор Института естествознания, и.о. профессора, кандидат сельскохозяйственных наук., Алматы, Казахстан, baytasheva.gauhar@qyzpu.edu.kz

Горбуличева Екатерина – магистр 2 курса, Казахский национальный женский педагогический университет, Алматы, Казахстан, yekaterina.gorbulichева@gmail.com

Конырова Жулдыз – 2 курс PhD, Казахский национальный женский педагогический университет, Алматы, Казахстан, Zhuldyz-91.23@mail.ru

Асылбекова Марзия Пазыловна – кандидат педагогических наук, ассоциированный профессор, Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева, г. Астана, Казахстан, marziya_asylbekova@mail.ru

Утемисова Гульмира Укатаевна – магистр психологических наук, аспирант, Уральский государственный педагогический университет, г. Екатеринбург, Россия, arimlug_@mail.ru

Алимбекова Анар Аймолдановна – Казахский национальный педагогический университет имени Абая, кафедра дошкольного образования и социальной педагогики, Доктор PhD, г. Алматы, Казахстан, aaalimbekova66@gmail.com

Клычниязова Гульнар – докторант Жетысуского университета имени И. Жансугурова, г. Талдыкорган, Казахстан guleke1973g@mail.ru

Попандопуло Анар Сериковна – постдокторант, PhD, НАО «Торайгыров университет», г. Павлодар, Казахстан anaralinara79@mail.ru

Тулекова Гульмира Мухамеджановна – доктор философии PhD, Ассоциированный профессор (Доцент), НАО «Торайгыров университет», г. Павлодар, Казахстан Cessen@mail.ru

Антикеева Самал Канатовна – доктор философии PhD, Ассоциированный профессор (Доцент), НАО «Торайгыров университет», г. Павлодар, Казахстан samal_antikeeva@mail.ru

Завалко Надежда Александровна – доктор педагогических наук, профессор, Восточно-Казахстанский университет имени Сарсена Аманжолова, г. Усть-Каменогорск, Казахстан, zavalko_na@mail.ru

Радченко Наталья Николаевна – кандидат педагогических наук, асс. профессор, Восточно-Казахстанский университет имени Сарсена Аманжолова, г. Усть-Каменогорск, Казахстан, radchenkon76@inbox.ru

Сахариева Светлана Геннадьевна – кандидат педагогических наук, асс. профессор, Восточно-Казахстанский университет имени Сарсена Аманжолова, г. Усть-Каменогорск, Казахстан, sakhariyeva@mail.ru

Есполова Гульден Калиолдановна – доктор философии PhD, зав. кафедрой ПОиМ, Восточно-Казахстанский университет имени Сарсена Аманжолова, г. Усть-Каменогорск, Казахстан, gulden.11@mail.ru

Мусабалинова Айгерим Аспандиаровна – Университет КИМЭП, Ассистент юридического факультета, Ph.D, г. Алматы, Казахстан, mussabalinovaaa@gmail.com

Полат Фелиз – Ph.D, Профессор Школа Высшего Образования, Назарбаев Университет, г. Астана, Казахстан, filiz.polat@nu.edu.kz

Жолдасова Карлыгаш Каримовна – ассистент исследования, Школа Высшего Образования, Назарбаев Университет, г.Астана, Казахстан, filiz.polat@nu.edu.kz

Дуйсенова Маржан – PhD, постдокторант, Южно-Казахстанский педагогический университет имени Өзбекәлі Жәнібеков, г.Шымкент, Казахстан, duisenova.marzhan@okmpu.kz

Айнабекова Тенгеш – к.ф.н., доцент, Южно-Казахстанский педагогический университет имени Өзбекәлі Жәнібеков, г. Шымкент, Казахстан, duisenova.marzhan@okmpu.kz

Абрамова Галина – к.ф.н., доцент. Южно-Казахстанский педагогический университет имени Өзбекәлі Жәнібеков, г. Шымкент, Казахстан, duisenova.marzhan@okmpu.kz

Мышбаева Гулмира Мұратқызы – SDU UNIVERSITY, PhD, ассистент профессор SDU, Руководитель образовательной программы педагогика и методика начального обучения, кафедра гуманитарных наук, г.Каскелен, Казахстан, gulmira.myshbayeva@sdu.edu.kz

Сейсова Асель Бекежановна – PhD докторант, Павлодарский педагогический университет им. Өлкей Марғұлан, г.Павлодар, Казахстан, aselkenjetaeva@mail.ru

Хамзина Шолпан Шапиевна – кандидат педагогических наук, профессор, Павлодарский педагогический университет им. Өлкей Марғұлана, г.Павлодар, Казахстан, khamzina_64@mail.ru.

Муканова Роза Жумкеновна – кандидат химических наук, ассоциированный профессор, Павлодарский педагогический университет им. Өлкей Марғұлана, г.Павлодар, Казахстан, rozam14@mail.ru

Балгимбеков Шамшидин Абдуллаевич – доктор медицинских наук, профессор, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, г.Алматы, Казахстан, balgimbekov@inbox.ru

Кушназарова Камила Еримбаевна – магистр педагогики, учитель физической культуры, средняя школа имени А.Бейсеуова Алматинской области, г.Алматы, Казахстан, kamposh1997@mail.ru

Кадырбеков Руслан Бахытжанович – магистр педагогики, ст.преподаватель кафедры физической культуры и спорта, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, г.Алматы, Казахстан, Ruslan_Kadyrbekov@mail.ru

Амитова Жанель Танирбергеневна – магистр биологии, преподаватель кафедры физической культуры и спорта, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, г.Алматы, Казахстан, zhanel_amitova@mail.ru

OUR AUTHORS

Sarsenbayeva Aliya – MSc. in Educational Leadership, Senior Lecturer, Maqsut Narikbayev University, Astana, Kazakhstan, [a_sarsenbayeva@kazguu.kz](mailto:sarsenbayeva@kazguu.kz)

Mukhamejanova Dinara – PhD in Education, Associate Professor, Maqsut Narikbayev University, Astana, Kazakhstan, dinara_mukhamejanova@kazguu.kz

Kuchumova Gulfiya – PhD in Education, Associate Professor, Maqsut Narikbayev University, Astana, Kazakhstan, g_kuchumova@kazguu.kz

Zhaksybay Maira – Master of Science, PhD candidate, Graduate School of Education, Nazarbayev University, Astana, Kazakhstan, mzhaksybay@gmail.com

Alsitova Assemgul – master of Pedagogical Science, Aktobe Regional University named after K.Zhubanov, Aktobe, Kazakhstan, assemgul_alsitova@bk.ru

Zhazykova Makpal -Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, K.Zhubanov Aktobe Regional University, Aktobe, Kazakhstan, makash_k@mail.ru

Vahidova Lyutsiya – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Bashkir State Pedagogical University named after M. Akmulla, Ufa, Russian Federation, vahidovalv@mail.ru

Sabyrkhanova Lazzat– PhD student of the department of computer science, South Kazakhstan State Pedagogical University, Shymkent, Kazakhstan. s.lazzat_777@mail.ru

Zhaidakbayeva Lazzat– Candidate of Pedagogy, candidate of the department of computer science, M.Auezov South Kazakhstan University, Shymkent, Kazakhstan. s.lazzat_777@mail.ru

Absatova Marfuga – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Chief Scientific Secretary, Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan absatovamar@mail.ru

Nurlanov Shyngys -Master of Science in Educational Leadership, Deputy Director at the National Center for Higher Education, Almaty, Kazakhstan shyngysfromkz@gmail.com

Bayar Adem – PhD doctor, professor of Educational Science, Amasya University, Amasya, Turkey, adem.bayar@amasya.edu.tr

Kereyev Oxana – PhD student, The Caspian University of Technologies and Engineering named after Sh.Yessenov, [Aktau, Kazakhstan, oxana1.kereyeva@yu.edu.kz](mailto:oxana1.kereyeva@yu.edu.kz)

Yegenissova Almazhai – candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, The Caspian University of Technologies and Engineering named after Sh.Yessenov, [Aktau, Kazakhstan, almazhai66@mail.ru](mailto:almazhai66@mail.ru)

Kanayeva Lazzat – Senior Lecturer, South Kazakhstan Pedagogical University named after Uzbekali Zhanibekov, Shymkent, Kazakhstan, Kanayeva_80@mail.ru

Narozhnaya Valentina – Doctor of Philology, assistant professor, South Kazakhstan Pedagogical University named after Uzbekali Zhanibekov, Shymkent, Kazakhstan, vdn_ru@mail.ru

Dildabekova Anar– Senior Lecturer, South Kazakhstan Pedagogical University named after Uzbekali Zhanibekov, Shymkent, Kazakhstan, dil.nara@mail.ru

Uzakbaeva Sakypzhamal – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Ablai Khan Kazakh University of International Relations and World Languages, Almaty, Kazakhstan, Zhanat_2006@mail.ru

Itemirova Akmaral – BM “Caspian State University College” Teacher of Kazakh language and literature, Almaty, Kazakhstan, 1830220713@mail.ru

Karmenbayeva Zhanar – doctoral student of Kazakh National Women’s Teacher Training University, Almaty, Kazakhstan, 1830220713@mail.ru

Bisenbaeva Zhanat – doctor (PhD), associate professor, S. Nurmagambetov Military Institute of Land Forces, Almaty, Kazakhstan, e-mail: Zhanat_2006@mail.ru.

Tuktassinova Aigerim – Kazakhstan branch of M.V. Lomonosov MSU, Lecturer at the Department of Ecology and Environmental Management, Astana, Kazakhstan, aigerim.93.tsn@gmail.com

Bakirova Kulzhakhan – Abai Kazakh National Pedagogical University, Doctor of Pedagogy, Professor of the Department of «Geography and ecology», Almaty, Kazakhstan, bakirova59@mail.ru

Daurenbek Saule – master of pedagogical science, lecturer, Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan, saulemmd@gmail.com

Ivatov Serik – PhD, Acting Associate Professor, Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan, ivatov.serik.k@gmail.com

- Abuov Zhumagali** – Doctor of Philological Sciences, Professor, Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan, zh.abuov@mail.ru
- Syzdykbayeva Aigul** – PhD, Associate Professor, Kazakh National Women's Teacher Training University, Almaty, Kazakhstan, sizdikbaeva-aya@mail.ru
- Sarzhanova, Galiya** – Doctor of Philosophy, associate professor, Karaganda Buketov University, Karaganda, Kazakhstan, galiya008@mail.ru.
- Knissarina, Malika** – PhD, Associate Professor, West Kazakhstan Marat Ospanov Medical University, Aktobe, Kazakhstan, uku_malika@mail.ru.
- Primkulova Diana** – K.Zhubanov Aktobe Regional University, Doctoral student, Aktobe, Kazakhstan, diana_primkulova@mail.ru
- Zhusupova Zhanna** – K.Zhubanov Aktobe Regional University, Candidate of Pedagogical Sciences, Professor, Aktobe, Kazakhstan, zhanna.zhusupova@inbox.ru
- Yerzhanova Gulzhan** – K.Zhubanov Aktobe Regional University, Candidate of philological Sciences, Aktobe, Kazakhstan, gulzhanyerzhan@inbox.ru
- Berikkhanova Aiman** – Candidate of Pedagogical Sciences, professor-researcher, Kazakh National Pedagogical University named after Abai, Almaty, Kazakhstan, brr.aiman@gmail.com
- Sapargaliyeva Bayan** – Doctor PhD, Kazakh National Pedagogical University named after Abai, Almaty, Kazakhstan, bonya_sh@mail.ru
- Sarsenbayeva Lyaziza** – candidate of psychological sciences, Professor of the Turan University, Almaty, Kazakhstan, lyaziza_s@mail.ru
- Ibraimova Zhanar** – Candidate of Pedagogical Sciences, associate professor Kazakh National Pedagogical University named after Abai, Almaty, Kazakhstan, ranazh@mail.ru
- Sailaubay Ainur Kuttybekkyzy**- doctoral student, Kazakh national women's pedagogical university, Almaty, Kazakhstan, ainurajks@mail.ru
- Myrzakhmetova Nurbala Orazymbekovna** – candidate of Chemical Sciences, Acting Associate Professor, Kazakh national women's pedagogical university, Almaty, Kazakhstan, ainurajks@mail.ru
- Tunçel Mehmet** – PhD doctor, Niğde Ömer Halisdemir University, Niğde, Turkey, ainurajks@mail.ru
- Yermakhanov Baglan** – PhD, Khoja Akhmet Yassawi International Kazakh-Turkish University 161200, Turkistan, Kazakhstan. baglan.yermakhanov@ayu.edu.kz
- Daniyarov Talgat**– PhD, professor Khoja Akhmet Yassawi International Kazakh-Turkish University 161200, Turkistan, Kazakhstan, talgat.daniyarov@ayu.edu.kz
- Sabdenbekov Erlan** – Doctoral student of the Peoples' Friendship University named after Academician A. Kuatbekov, Shymkent, Kazakhstan., Sabdenbekov.e@iuth.edu.kz
- Shavaliyeva Zulfiya** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor. Pavlodar Pedagogical University named after A.Margulan, Pavlodar, Kazakhstan, zulyas580plm@mail.ru
- Satynskaya Aisulu** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Pavlodar Pedagogical University named after A.Margulan, Pavlodar, Kazakhstan, satynskayaa@mail.ru
- Utilova Aigul** – Candidate of Pedagogical Sciences, research teacher, Pavlodar Pedagogical University named after A.Margulan, Pavlodar, Kazakhstan, aigulutilova@mail.ru
- Shakenova Tattigul** – Candidate of Pedagogical Sciences, lecturer-expert, Pavlodar Pedagogical University named after A.Margulan, Pavlodar, Kazakhstan, ppu.conf@mail.ru
- Buzaubakova Klara** – Professor of Pedagogical Sciences, Taraz Regional University named after M.Kh.Dulati, Taraz, Kazakhstan. klara_1101@mail.ru
- Bedelbayeva Assel** – Coordinator of the Commission for Quality Assurance, Master's degree, Zhetysu University named after I.Zhansugurov, Taldykorgan, Kazakhstan. aselya.mukatova@mail.ru
- Khabiyeva Dina** – PhD student, Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan, sezim1279@mail.ru
- Zhumabayeva Asia** – Doctor of Pedagogical Sciences, professor, Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan, aziya_e@mail.ru
- Ybyrainzhanov Kalibek** – doctor of pedagogical sciences, professor, Zhetysu University named after I.Zhansugurov, higher school of pedagogy and psychology, Taldykorgan, Kazakhstan, e-mail: tarmpi_school@mail.ru

Feizuldayeva Saltanat – PhD, teacher-lecturer of the educational program of teaching and upbringing methods of Zhetysu university named after I.Zhansugurov, Taldykorgan, Kazakhstan, e-mail: salta7172@mail.ru,

Bayekeyeva Fariza – Master of education, teacher Kazakh national women's teacher training university, Almaty, Kazakhstan, fariza.baekeeva@mail.ru

Ospanbekova Meirgul – PhD, Associate Professor, Head of the Educational Program of Pedagogy and Methods of Primary Education, NJSC "I.Altynsarin Arkalyk Pedagogical Institute", Arkalyk, Kazakhstan, meirgul.ospanbekova@api.edu.kz

Ryskulbekova Assima – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, NJSC "I.Altynsarin Arkalyk Pedagogical Institute", Arkalyk, Kazakhstan, a.ryskulbekova@api.edu.kz

Iskakova Lyaila – PhD, Assistant Professor, Department of Humanities, SDU University, Kaskelen, Kazakhstan, lyaila.iskakova@sdu.edu.kz

Kara Assel – Master of Educational Sciences, NJSC "I.Altynsarin Arkalyk Pedagogical Institute", Arkalyk, Kazakhstan., aseikara@api.edu.kz

Movkebayeva Zulfiya – Doctor of Pedagogical Sciences, Research Professor, Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan, zmovkebaewa@mail.ru

Duzelbayeva Aitolkyn – PhD, associate professor, Pavlodar Pedagogical University named after Alkey Margulan, Pavlodar, Kazakhstan, aitolkyn907@mail.ru

Khamitova Dana – PhD, Associate Professor, Pavlodar Pedagogical University named after Alkey Margulan, Pavlodar, Kazakhstan, dana.zhakupova@list.ru

Zhankushkov Bauyrzhan – PhD Doctoral Student, Abai Kazakh National Pedagogical University, Zhannur bauyrzhan_2012@mail.ru

Onlanbekkyzy Gulshat – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Institute of Early Childhood Development of the Ministry of Education of the Republic of Kazakhstan, Astana, Kazakhstan, Gulshat.mo.73@mail.ru

Serzhankyzy Zhansaya – PhD Doctoral Student, Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan, serzhankyzy94@mail.ru

Sovetkanova Damira – PhD, postdoctoral fellow, Abai Kazakh National Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan, Dami_88@list.ru

Assilbayeva Rakhila – Caspian University of Technology and Engineering named after Sh.Yesenova, Master of Physics, Senior Lecturer, Aktay, Kazakhstan, rahila_asilbaeva@mail.ru

Dzumagaliev Ashat – Senior lecturer at the Department Of Physical Education; M.Utemisov West Kazakhstan University, Uralsk, Kazakhstan, ashatdzumagaliev3@gmail.ru

Arkhipova Natalya – Master of Arts, teacher, Kazakh National Academy of Arts named after Temirbek Zhurgenov, Almaty, Kazakhstan nata.trutneva.93@list.ru

Abeltayeva Janel – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Kazakh National Academy of Arts named after Temirbek Zhurgenov, Almaty, Kazakhstan janel_1983@mail.ru

Alzhanov Gadilbek – master of art criticism sciences, senior lector, Kh.Dosmukhamedov Atyrau University, Atyrau, Kazakhstan, alzhanov_82@mail.ru

Tolegen Aigerim – Abai Kazakh National Pedagogical University, Doctoral Student, Almaty, Kazakhstan, tolegen_aigerim@list.ru

Zhanbekov Khairulla – Abai Kazakh National Pedagogical University, Professor, Doctor of Earth Sciences, Director of the Department of Academic Affairs, Almaty, Kazakhstan, hairulla418@mail.ru

Balakhmetova Gulnar – Abai Kazakh National Pedagogical University, Candidate of Historical Deputy, Director of the Department of Academic Affairs, Almaty, Kazakhstan, g_bal_01@mail.ru

Atasoy Emin – PhD, professor, Bursa Uludağ University, Bursa, Turkiye, eatasoy@uludag.edu.tr

Avgusthanova Gulzhan – doctoral student of Sarsen Amanzholov East Kazakhstan University, Oskemen, Kazakhstan, guljan_gul@mail.ru

Zhensikbayeva Nazgul – PhD in Geography, associate professor, Sarsen Amanzholov East Kazakhstan University, naz_zanibek@mail.ru

Aitkozhina Saltanat – doctoral student of Sarsen Amanzholov East Kazakhstan University, Oskemen, Kazakhstan, saltanat.aytkozhina.8812@mail.ru

- Maulenova Nazerke** – master of kazakh language and literature, of Sarsen Amanzholov East Kazakhstan University, Oskemen, Kazakhstan, mariko@internet.ru
- Mussina Aitzhamal** – Kazakh National Women's Teacher Training University, Department of Chemistry, Doctor of Technical., associate professor Almaty, Kazakhstan, mussina_as@mail.ru
- Baitasheva Gaukhar** – Kazakh National Women's Teacher Training University, Director of the Natural Science Institute, Professor, Candidate of Agricultural Sciences, associate professor Almaty, Kazakhstan baytasheva.gauhar@qyzpu.edu.kz
- Gorbulicheva Yekaterina** – 2nd year master, the Kazakh National Women's Teacher Training University, Almaty, Kazakhstan. yekaterina.gorbulicheva@gmail.com
- Kongyrova Zhuldyz** – 2nd year PhD, Kazakh National Women's Pedagogical University, Almaty, Kazakhstan Zhuldyz-91.23@mail.ru
- Asylbekova Marzia**– Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor at L.N.Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan. marziya_asylbekova@mail.ru
- Utemisova Gulmira**– Master of Psychological Sciences, Postgraduate Student at Ural State Pedagogical University, Yekaterinburg, Russia. arimlug@mail.ru
- Alimbekova Anar** – PhD, Abai Kazakh National Pedagogical University, Department of Preschool Education and Social Pedagogy, Almaty, Kazakhstan. aaalimbekova66@gmail.com
- Klychniyazova Gulnar** – PhD student of Zhetysu University named after I.Zhansugurov, Taldykorgan, Kazakhstan guleke1973g@mail.ru
- Popandopulo Anar**– postdoctoral researcher, PhD NJSC Toraigyrov University, Pavlodar, Kazakhstan anaralinara79@mail.ru
- Tulekova Gulmira**– Doctor of Philosophy PhD, Associate professor, NJSC Toraigyrov University, Pavlodar, Kazakhstan Cessen@mail.ru
- Antikeyeva Samal** – Doctor of Philosophy PhD, Associate professor, NJSC Toraigyrov University, Pavlodar, Kazakhstan samal_antikeyeva@mail.ru
- Zavalko Nadezhda** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, East Kazakhstan University named after Sarsen Amanzholov, Ust-Kamenogorsk, Kazakhstan, zavalko_na@mail.ru
- Radchenko Natalya** – candidate of pedagogical sciences, associate professor, East Kazakhstan University named after Sarsen Amanzholov, Ust-Kamenogorsk, Kazakhstan, radchenkon76@inbox.ru
- Sakhariyeva Svetlana** – candidate of pedagogical sciences, associate professor, East Kazakhstan University named after Sarsen Amanzholov, Ust-Kamenogorsk, Kazakhstan, sakhariyeva@mail.ru
- Yespolova Gulden** – PhD, Head of the Department of Head of the Department of Pedagogical Education and Management, East Kazakhstan University named after Sarsen Amanzholov, Ust-Kamenogorsk, Kazakhstan, gulden.11@mail.ru
- Mussabalinova Aigerim** – KIMEP University, Assistant, Faculty of Law, Ph.D, Almaty, Kazakhstan; mussabalinovaaa@gmail.com
- Polat Filiz** – Ph.D, Professor, School of Postgraduate Education, Nazarbayev University, Astana, Kazakhstan
- Zholdasova Karlygash** – Research assistant, School of Postgraduate Education, Nazarbayev University, Astana, Kazakhstan, zlasto4ka@gmail.com
- Duisenova Marzhan** – PhD, postdoc, O.Zhanibekov South Kazakhstan Pedagogical University, Shymkent, Kazakhstan; duisenova.marzhan@okmpu.kz
- Ainabekova Tengesh** – candidate of philological sciences, associate professor, O.Zhanibekov South Kazakhstan Pedagogical University, Shymkent, Kazakhstan, duisenova.marzhan@okmpu.kz
- Abramova Galina**– candidate of philological sciences, associate professor, O.Zhanibekov South Kazakhstan Pedagogical University, Shymkent, Kazakhstan, duisenova.marzhan@okmpu.kz
- Myshbayeva Gulmira** – SDU UNIVERSITY, PhD, Assistant Professor at SDU, Head of the educational program Pedagogy and Methods of Primary Education, Department of Humanities, Kaskelen, Kazakhstan, gulmira.myshbayeva@sdu.edu.kz

Seisova Assel – PhD student, Pavlodar Pedagogical University named after Alkey Margulan, Pavlodar, Kazakhstan, aselkenjetaeva@mail.ru

Hamzina Sholpan – Candidate of Pedagogical Sciences, professor, Pavlodar Pedagogical University named after Alkey Margulan, Pavlodar, Kazakhstan, khamzina_64@mail.ru.

Mukanova Roza – Candidate of Chemistry Sciences, associate professor, Pavlodar Pedagogical University named after Alkey Margulan, Pavlodar, Kazakhstan, khamzina_64@mail.ru

Balgimbekov Shamshidin – Doctor of Medical Sciences, Professor; Abai Kazakh National Pedagogical University; Almaty, Kazakhstan; balgimbekov@inbox.ru

Kushnazarova Kamila – Master of Education; physical education teacher, school named after A. Beiseuov, Almaty region, Kazakhstan, kamposh1997@mail.ru

Kadyrbekov Ruslan – Master of Education; Senior Lecturer of Abai Kazakh National Pedagogical University; Almaty, Kazakhstan, Ruslan_Kadyrbekov@mail.ru

Amitova Zhanel – Master of Biology, Lecturer of Abai Kazakh National Pedagogical University; Almaty, Kazakhstan, zhanel_amitova@mail.ru